

Gerechtshof Amsterdam

Datum: 6 maart 2018

Zaaknummer: 200.191.713/01

AKTE NA TUSSENBESCHIKKING VAN 5 FEBRUARI 2018

1. AGEAS SA/NV ("Ageas"),
advocaten: mrs. H.J. de Kluiver, D. Horeman en
J.W.M.K. Meijer;
2. VERENIGING VAN EFFECTENBEZITTERS ("VEB"),
advocaat: mr. P.W.J. Coenen;
3. DRS BELGIUM CVBA ("Deminor"),
advocaten: mrs. K. Rutten en J.R. Hurenkamp;
4. STICHTING INVESTOR CLAIMS AGAINST FORTIS
("SICAF"),
advocaat: mr. J.H.B. Crucq;
5. STICHTING FORTISEFFECT ("FortisEffect"),
advocaat: mr. A.J. de Gier;
6. STICHTING FORSETTLEMENT (de "Stichting"),
advocaat: mr. M.H. de Boer;
hierna gezamenlijk: "Verzoeksters"

en

- A. [REDACTED] andere verweerders
[REDACTED]
advocaat: mr. J.B. Maliepaard;
- B. [REDACTED] een aantal verweerders
[REDACTED]
advocaat: mr. E. Sonneveld
- C. [REDACTED]
advocaat: mr. S.C.M. van Thiel;
hierna gezamenlijk: "Verweerders".

1 INLEIDING

- 1.1 Deminor zal in deze Akte na Tussenbeschikking van 5 februari 2018 aan de hand van de werkzaamheden die zij de afgelopen 10 jaar¹ heeft verricht, en de komende 3 jaar nog zal moeten verrichten ter uitvoering van de bereikte schikking, inzichtelijk maken dat de vergoeding van EUR 10,5 mln. die zij van Ageas ontvangt redelijk is. Bovendien zal blijken dat de belangen van de personen ten behoeve van wie Deminor de Amended and Restated Settlement Agreement heeft gesloten, altijd voldoende gewaarborgd zijn geweest (in de zin van art. 7:907 lid 3 sub e BW).
- 1.2 Deminor zal de redelijkheid van haar vergoeding mede inzichtelijk maken aan de hand van een onderbouwing dat zij reeds *bij aanvang* van de investering in deze zaak (in 2008), en ook steeds doorlopend daarna, onbepaalbare en zeer grote risico's heeft (over)genomen van haar achterban door de collectieve actie namens hen (en alle collectieve procedures als onderdeel daarvan) in België te voeren en opvolgend de schikking die voorligt uit te onderhandelen met Ageas en de andere belangenorganisaties. Daarmee is het belang van alle Eligible Shareholders uiteindelijk ook gediend. Om die reden kan niet nu achteraf, met *hindsight bias*, worden geoordeeld dat de omvang van de vergoeding die Deminor van Ageas zal ontvangen in het kader van de schikking en die zij mogelijk van de institutionele beleggers (uit haar achterban) zal ontvangen, niet in verhouding staat tot de risico's die zij steeds door de jaren heen heeft genomen sinds de *aanvang* van haar omvangrijke werkzaamheden en de (doorlopende) financiering daarvan in 2008 (r.o. 2.6 van de Tussenbeschikking van 5 februari 2018).
- 1.3 De uitkomst van de collectieve actie gericht tegen Ageas, waaronder ook moet worden begrepen de verschillende door Deminor opgestarte procedures in België, was niet te voorspellen, noch de eventuele opbrengst voor Deminor in het geval van succes. Hetzelfde geldt voor de door haar te maken interne en externe kosten om deze collectieve actie te voeren; deze waren evenmin te voorzien en zijn *achteraf*, mede door de lange duur van deze collectieve actie, zeer hoog uitgevallen. Deminor heeft dus zeer grote risico's genomen door in 2008 aan deze zaak te beginnen en die tot vandaag de dag voort te zetten. Gelet hierop kan van Deminor redelijkerwijs niet worden verwacht dat zij akkoord gaat met een

¹ In r.o. 8.34 eerste gedachtestreepje van de Beschikking van 16 juni 2017 gaat het Hof ten onrechte ervan uit dat Deminor bij dit dossier over 8 jaren werkzaamheden heeft gewerkt. Dat is onjuist. Deminor heeft daaraan voorafgaand ook 2 jaren gewerkt aan de voorbereiding van de procedure die zij in 2010 in België is gestart.

vergoeding waarop zij verlies lijdt of een *break-even point* bereikt. Doordat Deminor bereid was de aanzienlijke risico's van haar achterban over te nemen, was haar achterban bereid tegen gangbare, marktconforme en redelijke voorwaarden contractuele afspraken te maken over een vergoeding voor Deminor.

- 1.4 Zonder de bereidheid van Deminor en de andere belangenorganisaties, die als enigen in de markt bereid waren de risico's (over) te nemen, was nimmer gerealiseerd dat thans elk van de Eligible Shareholders een vergoeding van Ageas zal ontvangen. De Eligible Shareholders waren namelijk zelf niet bereid of in staat een procedure(s) tegen Ageas te voeren en aldus hun recht(en) uit te oefenen. Daarom hebben zij zich door Deminor en de andere belangenorganisaties laten vertegenwoordigen. Daarbij is relevant dat de vergoeding die de Eligible Shareholders ontvangen vele malen groter is dan de vergoeding die de belangenorganisaties ontvangen. Voor de achterban van Deminor geldt bovendien dat zij volledig vrij zijn om te bepalen of zij de schikking aanvaarden of niet (dat is noch aan Deminor noch aan haar procesfinancier), hetgeen steeds een risicoverhogende factor voor Deminor was en nog steeds is.
- 1.5 In deze Akte zal Deminor eerst stilstaan bij het systeem van privaatrechtelijke handhaving in Nederland en België en de financieringsmodellen die belangenorganisaties hanteren (hoofdstuk 2 en 3). Vervolgens zal Deminor ingaan op de risico's die een belangenorganisatie bij privaatrechtelijke handhaving neemt en in hoeverre die risico's vooraf ingeschat, becijferd en verdisconteerd kunnen worden in de vergoeding die zij mogelijk ontvangt indien de vordering in de procedure(s) wordt toegewezen en/of een schikking wordt bereikt (hoofdstuk 4). Hierna zal op een rij worden gezet welke werkzaamheden Deminor heeft verricht (hoofdstuk 5). Daarna wordt opgesomd welke kosten zij heeft gemaakt en nog zal maken en welke vergoeding zij in totaal verwacht te ontvangen (hoofdstuk 6) en welke afspraken zij met haar procesfinancier heeft gemaakt (hoofdstuk 7). Tot slot zal, aan de hand van de Nederlandse wetgeschiedenis en de nationale en internationale rechtspraak en literatuur, worden aangetoond dat de (netto-)vergoeding die voor Deminor resteert na aftrek van de kosten gebruikelijk, marktconform en redelijk is en er nimmer toe heeft geleid dat de belangen van de Eligible Shareholders onvoldoende gewaarborgd waren (hoofdstuk 8).
- 1.6 Daarbij verdient opmerking vooraf dat de exacte vergoeding die voor Deminor na 13 jaar werkzaamheden zal resteren (na aftrek van alle kosten voor het voeren

van de collectieve actie, procedures en schikkingsonderhandelingen) nu niet te bepalen is. Enerzijds omdat een deel van de interne en externe kosten nog gemaakt gaan worden door Deminor in de aankomende 3 jaar voor de afwikkeling van de schikking en anderzijds omdat de interne kosten van Deminor voor het behartigen van de belangen van haar achterban tijdens de afgelopen 10 jaar niet inzichtelijk te maken zijn. Op basis van een grove schatting ziet het er nu naar uit dat Deminor voor haar werkzaamheden sinds 2008 tot de verwachte afwikkeling van de schikking in 2021 een vergoeding zal gaan ontvangen van circa EUR 1,7 mln.² per jaar. Daar moeten alle interne kosten die Deminor heeft gemaakt nog vanaf worden getrokken en over de aankomende 3 jaar ook nog te maken externe kosten. De vergoeding die onder de streep voor Deminor op jaarbasis zal overblijven, zal dus een nog substantieel lagere en zeker geen exorbitante vergoeding zijn. Integendeel. Deze vergoeding is alleszins redelijk en aanvaardbaar, indien wordt gerealiseerd dat Deminor een zeer groot risico heeft genomen dat meerdere miljoenen euro's bedroeg. De belangen van de personen ten behoeve van wie de schikking is gesloten, zijn dus voldoende gewaarborgd.

1.7 Deze akte is als volgt opgebouwd:

1	Inleiding	p. 2
2	Privaatrechtelijke handhaving	p. 5
3	Financieringsmodellen in de praktijk	p. 8
4	Het risico bij financiering van een (collectieve) actie	p. 10
5	De door Deminor sinds 2008 verrichte werkzaamheden	p. 15
6	Kosten en vergoedingen Deminor	p. 18
7	Afspraken met procesfinancier	p. 21
8	Vergoeding is gebruikelijk, marktconform en redelijk	p. 23
	A. Inleiding	p. 23
	B. Parlementaire geschiedenis	p. 24
	C. Rechtspraak	p. 28
	D. Literatuur, media en overige ontwikkelingen	p. 41
	E. Procesfinanciering in het buitenland	p. 43
9	Conclusie	p. 47

² Deminor ontvangt: EUR 45 mln. (EUR 10,5 mln. van Ageas plus EUR 35 mln. van de institutionele beleggers)

Externe kosten: EUR 13 mln. (circa)

Na belasting (28,5%): EUR 22,5 mln. (circa)

Per jaar (/13): EUR 1,7 mln.

De interne kosten (13 jaar) en de externe kosten (aankomende 3 jaar) moeten hier nog vanaf. Zie par. 6.7 hierna.

2 PRIVAATRECHTELIJKE HANDHAVING³

- 2.1 De realiteit in Nederland, maar ook in België, is dat massaschade via het privaatrecht dient te worden verhaald op de aansprakelijke partij. Uiteraard is het mogelijk dat men individueel probeert de geleden schade te verhalen, maar in zaken zoals de onderhavige is dat geen sinecure. Bij individuele partijen ontbreken veelal de kennis, de tijd en de financiële middelen om hun schade te kunnen verhalen op grote bedrijven. Bovendien kunnen gedupeerden "*rationele apathie*" hebben bij een relatief laag schadebedrag ten opzichte van (onder meer) de kosten om individueel een procedure te starten en de schade te verhalen. Dat leidt ertoe dat omvangrijke schade voor rekening van de maatschappij blijft. Faure en Visscher beschrijven dat probleem als volgt:⁴

"Vanuit rechtseconomisch perspectief is het basisprobleem bij dergelijke situaties dat een externaliteit niet wordt geïnternaliseerd en dat schadeveroorzakers dus niet met de kosten van hun handelen worden geconfronteerd."

- 2.2 Een collectieve actie biedt een oplossing voor dit probleem. Bovendien strekt deze vorm van privaatrechtelijke handhaving ertoe om schaalvoordelen te realiseren en zo de belasting en kosten voor partijen en de rechterlijke macht beperkt te houden. Dat is niet anders indien met 5.500 gebundelde vorderingen een procedure tegen een schadeveroorzakende partij wordt geëntameerd, zoals Deminor in België heeft gedaan. Aldus moet het vertrouwen van deelnemers aan het rechtsverkeer in de werking van het recht worden gehandhaafd c.q. hersteld en kan geleden schade worden gecompenseerd. Deze handhaving is uiteraard voor partijen zelf van belang, maar er zijn ook maatschappelijke belangen mee gediend: indien een partij zich 'straffeloos' zou kunnen onttrekken aan de correcte nakoming van (wettelijke) verplichtingen, ondergraaft dat de mate waarin partijen zich aan deze verplichtingen zullen houden (en daarmee ook het economisch en rechtsverkeer als geheel). De zekerheid dat dergelijk gedrag niet zonder gevolgen blijft, heeft daarmee een belangrijke preventieve werking, waardoor deze vorm van maatschappelijke schade wordt voorkomen.

³ C. Hodges, J. Peysner and A. Nurse, *Litigation Funding: status and issues, Research Report*, January 2012, p. 15.

⁴ Prof. dr. M.G. Faure en Prof. mr. dr. L.T. Visscher, "Een rechtseconomische visie op collectieve actie", in: *Collectieve Acties*, preadviezen 2015, Uitgebracht voor de Vereniging voor Burgerlijk Recht, Paris, p. 7.

- 2.3 Omgekeerd geldt dat, wanneer er geen dreiging bestaat dat gedupeerde partijen actie zullen ondernemen, zowel hun materiële rechten als het instrument van een collectieve actie om die rechten effectueren, in de praktijk een dode letter zal worden om de geleden schade op de aansprakelijke partij te verhalen. Daarbij moet niet uit het oog worden verloren dat gedupeerden het moeten opnemen tegen grote bedrijven, met een professionele organisatie, die vaak ter zake kundig zijn en over uitgebreide financiële middelen beschikken om een team van gespecialiseerde advocaten in te schakelen om verweer te voeren tegen de claim, teneinde een uit te betalen schadevergoeding zoveel mogelijk te beperken. Dat speelveld dient in balans te worden gebracht en gehouden, zodat de toegang tot de rechter gewaarborgd blijft en gedupeerden hun rechten kunnen uitoefenen. Het middel van een collectieve actie, indien financieerbaar, biedt die mogelijkheid.
- 2.4 De voordelen van collectief procederen (en schikken) worden bekend verondersteld, maar worden hieronder nogmaals kort herhaald:⁵
- de kosten van de procedure worden gedeeld door een grote(re) groep individuen (en zouden uiteindelijk door alle gedupeerden gedragen moeten worden, om *free riding* te voorkomen), die vaak individueel niet in staat zijn om de procedure op te starten en te kunnen voeren;
 - informatieasymmetrie c.q. kennisachterstand aan de zijde van de gedupeerden over het onrechtmatig handelen van de aansprakelijke partij kan worden tegengegaan, omdat door de gecreëerde schaalvoordelen de belangenorganisatie(s) (meer) onderzoek kan doen naar het (onrechtmatige) gedrag van de aansprakelijke partij;
 - het aansprakelijkheidsrecht behoudt zijn *"afschrikwekkende karakter"*;
 - gedupeerden hoeven zich niet zelf de moeite van een jarenlange juridische procedure te getroosten en kunnen dat uit handen geven. Een procedure vormt voor hen immers een zware emotionele belasting, waarbij de (totale) kosten en de kans op succes op voorhand onzeker zijn;
 - de aansprakelijke partij wordt niet geconfronteerd met een veelheid aan (versnipperde) procedures met verschillende feiten en (rechts)vragen, waardoor de verdedigingskosten hoog kunnen oplopen;

⁵ Prof. dr. M.G. Faure en Prof. mr. dr. L.T. Visscher, *Een rechtseconomische visie op collectieve actie*, in: *Collectieve Acties*, preadviezen 2015, Uitgebracht voor de Vereniging voor Burgerlijk Recht, Paris, p. 11 -12, *Kamerstukken II* 2003/04, 29414, nr. 3, p. 1 en *Handelingen EK* 2004-2005, 21 juni 2005, 1354.

- er kan sneller zekerheid worden verkregen over de financiële verplichtingen van de aansprakelijke partij en hoe die gedragen zullen worden, met als gevolg dat de gedupeerden sneller een reëel schadebedrag krijgen dan bij het individueel uitprocederen van zaken;
- de totale systeemkosten vergeleken met individuele procedures nemen af.

2.5 In Nederland en België bestaan er geen mogelijkheden voor collectieve initiatieven om de kosten van het voeren van een collectieve actie (op voorhand) vergoed c.q. gefinancierd te krijgen. Zo kennen Nederland en België geen speciale actiefondsen waarop (*ad hoc*) belangenorganisaties een beroep kunnen doen, ter dekking van hun kosten. Ook rechtsbijstandsverzekeraars zullen vaak niet bereid zijn om deze kosten volledig te vergoeden. Institutionele beleggers kunnen sowieso niet een beroep doen op een dergelijke verzekering. Gedupeerden in massaschadezaken in Nederland en België zijn derhalve aangewezen op de private (vrije) markt voor de financiering van dit soort collectieve procedures.

2.6 De reden dat een institutionele belegger niet zelf een procedure zal starten om de geleden schade te verhalen, is dat hij het risico van een dergelijke procedure bij voorkeur probeert te mitigeren door dat risico (mede) neer te leggen bij een belangenorganisatie en/of een (proces)financier. In de regel zal de belegger hier immers geen tijd, moeite of zijn (beperkte) financiële middelen aan wensen te spenderen, terwijl de daarmee te bereiken '*upside*' slechts beperkt kan zijn. Hij zal zich daarom laten vertegenwoordigen, bijvoorbeeld door een belangenorganisatie namens een collectief, zodat hij relatief minder tijd en kosten kwijt is dan het zelfstandig voeren van de procedure. Dat zal hij uit financieel oogpunt aantrekkelijker vinden. Een institutionele belegger zal dus bij voorkeur niet zijn eigen middelen aan een procedure besteden, maar liever aan zijn (*core*) *business*; beleggen. Hij zal het voeren van de procedure (en de kosten daarvan) zoveel mogelijk willen uitbesteden, zowel op organisatorisch als op financieel vlak, en neemt daarbij voor lief dat hij na afloop van de procedure (bij succes) een gedeelte van de opbrengst zal moeten afdragen aan de belangenorganisatie en/of de procesfinancier die daarvoor de inspanningen heeft geleverd en de risico's heeft gedragen. Voor een consument geldt uiteraard hetzelfde. Bij een consument speelt bovendien een rol dat hij vaak niet eens een keuze heeft; hij bezit niet de middelen om dat zelfstandig te kunnen bekostigen.

3 FINANCIERINGSMODELLEN IN DE PRAKTIJK

- 3.1 In het speelveld tegenover grote ondernemingen, publiekrechtelijke organen en/of de overheid die dreigen belangen te schaden of aansprakelijk zijn voor schade die is berokkend, nemen in de praktijk vier typen belangenorganisaties een cruciale rol in door ieder afzonderlijk het systeem van privaatrechtelijke handhaving uit te voeren en te waarborgen:⁶
1. Belangenorganisaties die een publiek belang behartigen;
 2. Belangenorganisaties die doorlopend optreden voor hun achterban in brede zin op een bepaald (vak)gebied of in een bepaalde branche;
 3. Belangenorganisaties van gedupeerden die eenmalig op ad hoc basis optreden;
 4. Belangenorganisaties die tegen een vergoeding optreden voor gedupeerden.
- 3.2 Tot categorie (1) behoren verenigingen en stichtingen die een dreigende inbreuk tegengaan, op grond van het algemene belang of vanuit een ideële gedachte, zoals de bescherming van milieu, fundamentele rechten, dieren of volksgezondheid. Dat laat zich veelal niet in een financieel belang uitdrukken.⁷ Deze organisaties worden vaak volledig gefinancierd door donaties van belanghebbende burgers. Hiervan is in deze zaak geen sprake.
- 3.3 Tot categorie (2) behoren organisaties die zich richten op belangenbehartiging voor hun achterban in brede zin en waarbij het voeren van procedures ten behoeve van die achterban een deel is van hun activiteiten, zoals de Consumentenbond, FNV en Vereniging Eigen Huis. Zij zijn vaak lang geleden opgericht en richten zich niet op één specifieke misstand. Zij zullen gefinancierd worden door enerzijds hun leden via de maandelijkse of jaarlijkse contributie en donaties en anderzijds een vergoeding (inclusief opslag) bij succesvolle claims van de aansprakelijke partij, ten behoeve van de 'oorlogskas' voor het voeren van toekomstige procedures. In deze zaak behoort de VEB tot deze categorie.
- 3.4 Tot categorie (3) behoren ad-hoc organisaties die zijn opgericht door gedupeerden, die zich richten op het krijgen van schadevergoeding voor hun achterban (veelal voor zogeheten kleine 'strooischades'), zoals

⁶ Vgl. R.M. Hermans, *Collectieve schikkingen in massaschadezaken*, in: M. Holtzer e.a. (red.), *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2014-2015*, Kluwer: Deventer 2015, p. 376-377 en I. Tillema, 'Commerciële motieven in privaatrechtelijke collectieve acties: olie op het vuur van de claimcultuur?', *Ars Aequi* 2016/5, p. 341-342.

⁷ HR 10 november 1989, NJ 1991, 248 (*Kruisraketten*) en HR 17 juni 1986, AB 1987, 173 (*De Nieuwe Meer*).

belangenorganisaties Stichting Hoopverlies, Stichting Belangenbehartiging Gedupeerde Beleggers Van den Berg, de Vereniging DSBDepositos.nl, et cetera. Het bestuur van deze organisaties bestaat doorgaans uit gedupeerden zelf, met ook een eigen (financieel) belang, die veelal hun werkzaamheden onbezoldigd verrichten. Vaak zijn deze organisaties minder professioneel, vanwege het gebrek aan ervaring en kennis op het gebied van collectieve acties. De financiering wordt verstrekt door deelnemers uit de achterban (de inleg is vaak afhankelijk van de omvang van de (schadevergoedings)vordering), een externe procesfinancier (een *litigation funder*) of een combinatie van beide. Voor zover deze belangenorganisaties de juiste juridische begeleiding krijgen, zijn zij succesvol gebleken en vullen zij een leemte in de markt op.⁸ In dat geval dienen ook zij het maatschappelijk belang. Sicaaf en FortisEffect behoren tot deze categorie, ondanks dat hun besturen een andere signatuur hebben en de procesfinanciers met wie zij samenwerken vaker betrokken zijn bij collectieve procedures.

- 3.5 Tot categorie (4) behoren belangenorganisaties die zijn opgericht door ondernemers die zich richten op het tegen vergoeding behartigen van de belangen van gedupeerden. Zij doen dat mede uit een commercieel oogpunt en streven naar de continuïteit van hun onderneming. Door hun uitgebreide ervaring met en kennis van collectieve acties, zijn zij professioneel en goed in staat om gedupeerden te vertegenwoordigen in een strijd tegen grote bedrijven of de (lokale) overheid, al dan niet resulterend in een schikking. Deze organisaties kunnen in dergelijke gevallen optreden als een geschikte gesprekspartner voor de aansprakelijke partij. Zij verrichten hun diensten meestal op basis van een beperkte '*retainer fee*' ter vergoeding van een (klein) deel van de administratieve kosten, waarbij de gedupeerden enkel een '*succes fee*' verschuldigd zullen zijn bij toewijzing van de vordering of het bereiken van een schikking (*no cure, no pay*). Soms wordt er zelfs geen *retainer fee* gevraagd. De vergoeding is dan volledig afhankelijk van het behalen van een 'succes'. In dit verdienmodel, waarin de belangenorganisatie enkel bij succes de investering en kosten (volledig) vergoed krijgen (inclusief een opslag), wordt het '*you-win-some-you-lose-some*'-risico verdisconteerd. Deze organisaties zullen bij meerdere collectieve acties betrokken moeten zijn om hun financiële risico te spreiden. De financiering wordt door de belangenorganisatie zelf gedragen, een externe procesfinancier (een *litigation funder*) of een combinatie van beide. Deminor behoort tot deze groep.

⁸ Stichting Hoopverlies; rekeninghouders hebben 100% van hun (spaar)geld teruggekregen, en de Vereniging DSBDepositos.nl; de achtergestelde depositohouders hebben 100% van hun (spaar)geld teruggekregen. De Stichting Belangenbehartiging Gedupeerde Beleggers Imtech heeft een lucratieve schikking voor haar achterban bedongen.

- 3.6 Ieder (dreigend) schadeveroorzakend handelen - en de daartegen gerichte collectieve actie(s) - zijn anders. Deze vier typen belangenorganisaties treden naast elkaar op en waarborgen het systeem van privaatrechtelijke handhaving tegenover (grote) bedrijven en/of de (lokale) overheid die inbreuk maken of dreigen te maken op de belangen van (rechts)personen. Voor zover getornd zou worden aan het verdienmodel van een of meerdere van deze typen belangenorganisaties, zal dat type belangenorganisatie uit de markt verdwijnen en dreigt daarmee een leemte in het systeem te ontstaan, waar de gedupeerden (die dan niet meer vertegenwoordigd kunnen worden) uiteindelijk de rekening van gepresenteerd krijgen. Juist dat zal ertoe leiden dat de belangen van gedupeerden voortaan niet meer voldoende gewaarborgd zullen zijn. Dat tegen uitwassen in de markt, zoals Stichting Loterijverlies⁹, wordt opgetreden, is een goede zaak, maar dat mag er niet toe leiden dat de markt voor de belangenorganisaties met zuivere motieven, zoals Deminor, wordt beperkt.

4 HET RISICO BIJ FINANCIERING VAN EEN (COLLECTIEVE) ACTIE

- 4.1 Deminor investeert in aanzienlijke mate tijd, energie en geld in een collectieve actie. Zij doet dit al meer dan 25 jaar en met succes. Als belangenorganisatie bekostigt zij de gehele actie, al dan niet in samenwerking met een procesfinancier, en pas in geval van succes (toewijzing van de schadevergoeding in een procedure of acceptatie van een schikking door de gedupeerde) ontstaat er een verplichting voor gedupeerden tot afdracht van een vergoeding. Het 'you-win-some-you-lose-some'-risico zit in die vergoeding verdisconteerd. Deminor is daarover ook transparant op haar website (productie 1):¹⁰

"DRS investeert belangrijke middelen in het bekomen van een optimale recovery voor haar cliënten. De investering van DRS bestaat doorgaans uit het werk van haar eigen team, algemene administratieve kosten, dossierkosten evenals de vergoedingen en kosten van derde partijen die op het dossier werken voor de cliënten van DRS. DRS neemt daarbovenop bepaalde risico's over van haar cliënten.

Als vergoeding voor haar investering en risico's, rekent DRS een variabele vergoeding aan die afhankelijk is van het bekomen resultaat. Wij kunnen ook andere vergoedingsmodellen, zoals een combinatie van een vaste en een

⁹ Zie daarover: K. Rutten, 'Art. 3:305a lid 2 BW schiet zijn doel voorbij!', MvV 2015, afl. 11, p. 323 e.v.

¹⁰ <https://drs.deminor.com/nl/over-deminor/remuneration-model/>

variabele vergoeding, voorstellen aan cliënten die bereid zijn mee te investeren in hun dossier.

In grote dossiers waarbij grote groepen private investeerders betrokken zijn zal DRS doorgaans een vaste vergoeding aanrekenen ter dekking van bepaalde administratieve dossierkosten.

'Monitoring diensten' worden tenslotte aangeboden aan een vaste abonnementsvergoeding."

- 4.2 Ook in de overeenkomsten die Deminor sluit met haar achterban, is zij hierover transparant. Ter illustratie daarvan legt Deminor voorbeeldovereenkomsten over, zoals zij die heeft afgesloten met de retail belegger (consument) (productie 2) en de institutionele belegger (productie 3) in deze zaak.

- 4.3 Voor Deminor geldt dat zij bovendien het gehele *recovery proces* van de gedupeerde belegger overneemt. Op haar website beschrijft zij dat als volgt (productie 4):¹¹

"Onze cliënten besteden het gehele proces van recovery uit aan DRS. Dit betekent dat DRS het feitenonderzoek voor haar rekening zal nemen, de zaak juridisch en economisch zal analyseren, de verliezen zal berekenen, de strategie zal vaststellen en uitvoeren, investeerders zal samenbrengen, de lobbying voor haar rekening zal nemen, public relations zal beheren en eventuele schikkingen zal onderhandelen en begeleiden De concrete diensten die DRS aanbiedt variëren van land tot land ingevolge reglementaire beperkingen.

Door onze bevoorrechte relatie met andere partner firms, strekt onze dienstverlening zich uit over de gehele wereld."

- 4.4 Bovendien zijn de medewerkers van Deminor, zoals blijkt uit de overgelegde CV's (productie 5), zeer deskundig op dit gebied.
- 4.5 Voordat een belangenorganisatie zoals Deminor bereid is te investeren in een collectieve actie, zal vooraf geanalyseerd moeten worden wat de risico's zijn die

¹¹ <https://drs.deminor.com/nl/diensten/recovery-activities/>

de belangenorganisatie neemt met de investering. Hierna zal blijken dat die risico's in sterke mate *onbepaalbaar* zijn door de vele variabelen die daarop van invloed zijn. Het maken van die inschatting is daarom niet, of slechts met een grote bandbreedte, mogelijk. Vooralsnog bestaat er geen (rekenkundige) formule op basis waarvan het risico van de investering in een collectieve actie kan worden vastgesteld. Dat een belangenorganisatie vanzelfsprekend, mede gezien het feit dat zij enkel bij het behalen van succes een vergoeding ontvangt, dit risico in haar vergoeding zal meewegen, betekent niet dat *achteraf* gezegd kan worden dat bij die belangenorganisatie de belangen van de personen ten behoeve van wie de schikking is gesloten, onvoldoende zijn gewaarborgd, omdat zij in geval van succes een vergoeding ontvangt die hoger ligt dan de gemaakte kosten. Als er geen succes is, blijven de kosten volledig voor haar rekening.

- 4.6 Zo geldt ook voor Deminor. Zonder ook voor het overgenomen zeer grote risico van de procedure(s) (die de gedupeerden zelf niet kunnen bekostigen) een vergoeding te ontvangen, zal zij en vergelijkbare belangenorganisaties in de praktijk niet meer kunnen voortbestaan. Juist daarmee dreigt een leemte te ontstaan in het systeem van privaatrechtelijke handhaving, waardoor de belangen van de personen ten behoeve van wie een schikkingsovereenkomst wordt gesloten, voortaan juist onvoldoende gewaarborgd zullen zijn.
- 4.7 Daarbij kan in dit geval niet worden geoordeeld dat de belangenorganisaties het risico van de procedure tegen Ageas lager hadden moeten inschatten, waardoor de door hen genomen risico's niet (meer) in verhouding staan tot de ontvangen vergoeding. Achteraf - met *hindsight bias* - zal men immers altijd geneigd zijn dat risico lager in te schatten. Ook moet niet worden vergeten dat belangenorganisaties zoals Deminor ook collectieve acties optuigen waarin zij uiteindelijk geen vergoeding ontvangen voor alle kosten die zij maken ten behoeve van gedupeerden, bijvoorbeeld omdat zij de procedure verliezen of de aansprakelijke partij insolvent blijkt. Als gevolg daarvan is een *businessmodel* waarbij de belangenorganisatie enkel de gemaakte kosten vergoed zou kunnen krijgen zonder een redelijke winstopslag, niet houdbaar. Deminor zal, net zoals de andere betrokken belangenorganisaties, aan risicospreiding¹² - moeten - doen, wil zij haar continuïteit kunnen waarborgen en de belangen van gedupeerden kunnen blijven dienen.

¹² N. Rowles-Davies and J. Cousins QC, *Third Party Litigation Funding*, Oxford University Press, 2014, p. 4.

4.8 De omvang van het risico dat Deminor bij aanvang van de collectieve actie 10 jaar geleden tegen Ageas heeft (over)genomen, als de eerste belangenorganisatie in de markt die actief was op dit dossier, werd onder meer bepaald door de volgende elementen:

- I. de (niet-)ontvankelijkheid van de vorderingen van de 5.500 deelnemers;
- II. de sterkte van de vorderingen van elk van de 5.500 deelnemers op Ageas;
- III. de (on)volledigheid van de feitelijke informatie die ten grondslag ligt aan de vorderingen;
- IV. de rechtspositie van de Holders;
- V. de rechtspositie van de Buyers;
- VI. de (on)volledigheid van de feitelijke informatie die Deminor van elk van de 5.500 deelnemers heeft ontvangen;
- VII. het (ontbreken van) causaal verband tussen het onrechtmatig handelen van Ageas en de door elk van de deelnemers geleden schade;
- VIII. de (berekening van de) omvang van de door de 5.500 deelnemers te ontvangen schadevergoeding;
- IX. de individuele omstandigheden van het geval die de omvang van de schade van elk van de 5.500 deelnemers (kunnen) beïnvloeden;
- X. de rechtsontwikkelingen in België, maar ook in Nederland;
- XI. de omvang van de proceskosten (waaronder de kosten van advocaten, deskundigen, et cetera);
- XII. de verhaalbaarheid van de geleden schade op Ageas;
- XIII. de kwaliteit van de betrokken advocaten en de rechters in de procedure;
- XIV. de mate en omvang van het gevoerde verweer door Ageas;
- XV. de duur van de collectieve actie en de collectieve procedure(s);
- XVI. de mogelijkheid van veroordeling in de proceskosten;
- XVII. de bereidheid van Ageas om de zaak te schikken;
- XVIII. tijdvoorkeur (in verband met de waarde van geld);
- XIX. enzovoorts.

4.9 Deze elementen interfereren met elkaar en bepalen de kans van slagen van een collectieve actie (tegen Ageas). In elke (unieke) collectieve actie werken deze elementen anders uit, waardoor sprake is van heterogene risico's die onvoorspelbaar zijn en niet actuarieel te berekenen.¹³ Of zoals in de woorden van Molot: *"once a litigation-triggering event has occurred, the risk of a high or low*

¹³ J.T. Molot, A Market in Litigation Risk, p. 383.

judgment or settlement is a highly individualized risk that can turn on a variety of case-specific variables, including not only the facts of the case and governing law but also the quality of the respective attorneys and even the identity of the judge".¹⁴ Daardoor is de uitkomst onzeker, wat de investering in een collectieve actie als de onderhavige voor een belangenorganisatie als Deminor zeer risicovol maakt.¹⁵ Daarbij heeft de belangenorganisatie de kwaliteit van haar eigen advocaat nog enigszins in de hand, maar veel van de hiervoor genoemde elementen kan de belangenorganisatie niet of slechts in beperkte mate beïnvloeden.¹⁶

- 4.10 Het maken van een risicoafweging voordat de belangenorganisatie investeert in een collectieve actie, zal dus zeer lastig zijn.¹⁷ Een dergelijke beoordeling kan, zoals gezegd, niet worden gemaakt aan de hand van een bepaalde formule. De onvoorspelbaarheid van de uitkomst van de (dreigende) procedure(s) verklaart bijvoorbeeld ook waarom het risico van die procedures voor een aansprakelijke partij niet (meer) te verzekeren blijkt te zijn.¹⁸ Bovendien wordt hiermee verklaard waarom een dergelijke procedure een *deal breaker* zal zijn in het geval een derde partij wenst te investeren in een onderneming die geconfronteerd is met een collectieve actie(s).¹⁹
- 4.11 Uit het voorgaande volgt dat een risicoafweging op voorhand heel beperkt te maken is, terwijl het voeren van een collectieve actie en procedure(s) - zoals bij Deminor in deze zaak voor de duur van 10 jaar, waarbij nog 3 jaar benodigd zal zijn voor de afwikkeling van de schikking - een aanzienlijke investering in tijd, energie en (geld)middelen vraagt. Een investering die *enkel* wat oplevert in geval van 'succes'²⁰ vanwege het *no cure, no pay*-karakter van de overeenkomsten tussen Deminor en haar achterban, terwijl zonder succes Deminor haar investering kwijt is en met lege handen achterblijft. In het laatste geval ziet

¹⁴ J.T. Molot, *A Market in Litigation Risk*, p. 382.

¹⁵ J.T. Molot, *A Market in Litigation Risk*, p. 368, 382-383 en I.N. Tzankova, 'Wetsvoorstel collectieve schadevergoedingsactie: een oplossing voor welk probleem ook alweer?', *TVP* 2017/4, M. de Morpurgo, *A comparative legal and economic approach to third-party litigation funding*, p. 350.

¹⁶ J.T. Molot, *A Market in Litigation Risk*, p. 371; C. Hodges, J. Peysner and A. Nurse, *Litigation Funding: status and issues*, Research Report, January 2012, p. 2.

¹⁷ S. Khouri, K. Hurford and C. Bowman, IMF (Australia) Ltd, *Third party funding in international commercial and treaty arbitration - a panacea or a plague? A discussion of the risks and benefits of third party funding*, 2011, p. 3 en 5.

¹⁸ J.T. Molot, *A Market in Litigation Risk*, p. 367, 381 e.v.

¹⁹ J.T. Molot, *A Market in Litigation Risk*, p. 372.

²⁰ Onder succes wordt verstaan het toegewezen krijgen van schadevergoeding in procedure(s) dan wel het bereiken van een schikking met de aansprakelijke partij die geaccepteerd wordt door de gedupeerde (zonder deze acceptatie is de gedupeerde alsnog geen vergoeding verschuldigd aan Deminor).

Deminor niet alleen haar doorlopende financiële investeringen verdampen (in de vorm van extern gemaakte (advocaat- en procesfinancierings)kosten), maar ook haar intern gemaakte kosten (zoals arbeids- en overheadkosten). Ook deze kosten laten zich niet door een formule bepalen, in het bijzonder vanwege de onvoorspelbaarheid van de tijdsduur van een procedure, de rechtsontwikkelingen, de (nieuwe) verweren, het aantal gedupeerden, et cetera. Belangenorganisaties zullen, om te kunnen voortbestaan, deze kosten en risico's dus moeten inschatten en verdisconteren in hun vergoeding.²¹

- 4.12 Het zou ongewenst zijn indien het *level playing field* dat belangenorganisaties creëren, uit balans wordt gebracht, onder het mom dat de belangen van de gedupeerden niet voldoende gewaarborgd zijn, omdat een organisatie mede uit commercieel oogpunt - na eerst (veelal) het volledige procesrisico te hebben gelopen - een redelijke vergoeding ontvangt voor dat gelopen risico en de verrichte werkzaamheden. De motieven van deze belangenorganisaties zijn daarmee niet onzuiver. Organisaties die bereid zijn om collectieve procedures te financieren, dienen naast hun commerciële motieven ook het algemeen belang bij privaatrechtelijke handhaving en hebben daarmee een maatschappelijke functie. Zou dat niet meer worden toegestaan, dan wordt het voor gedupeerden van massaschades in de praktijk vrijwel onmogelijk om nog tegen kapitaalkrachtige partijen op te treden en hun rechten uit te oefenen.

5 DE DOOR DEMINOR SINDS 2008 VERRICHTE WERKZAAMHEDEN

- 5.1 Deminor heeft sinds 2008 meer dan 10 jaar met gemiddeld 9 tot 10 medewerkers gewerkt aan de collectieve actie tegen Ageas. Zoals gezegd zal het afwikkelen van de schikking nog zeker 3 jaar aan werkzaamheden voor Deminor opleveren.
- 5.2 Om inzichtelijk te maken welke werkzaamheden Deminor en de door haar ingeschakelde adviseurs en advocaten hebben verricht, heeft zij een overzicht per jaar opgesteld met de werkzaamheden in het Fortis-dossier en de opgestarte procedures sinds 2008 (productie 6). Daarbij is relevant dat Deminor zelf een volledig onderzoek naar de feiten heeft uitgevoerd en de procedure in België is gestart voordat het rapport in de enquêteprocedure voorhanden was. Deminor heeft (onder meer) die werkzaamheden en analyses zelf ten behoeve van de bij haar aangesloten beleggers uitgevoerd. Korteheidshalve wordt verwezen naar het

²¹ Zie hierover: N. Rowles-Davies and J. Cousins QC, *Third Party Litigation Funding*, Oxford University Press 2014, p. 117-118.

overzicht (zie productie 6), waaruit volgt dat de vergoeding die Deminor ontvangt - zoals hierna zal worden onderbouwd - redelijk is en de belangen van de gedupeerden ten behoeve van wie de schikking met Ageas is gesloten, steeds gewaarborgd zijn geweest.

5.3 Om enigszins een sprekend beeld te geven van het scala aan werkzaamheden dat Deminor heeft moeten verrichten in 10 jaar tijd, zet zij enkele cijfers op een rij:

- Deminor heeft met gemiddeld 9 tot 10 personen, in sommige periodes fulltime, gewerkt aan de collectieve actie tegen Ageas, zoals hieronder uitgesplitst weergegeven:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Partners	3	3	3	2	2	2
Associates	3	3	4	4	2	2
Back-Office/Administration	3	4	5	5	5	5
Total	9	10	12	9	9	9
	2014	2015	2016	2017	2018	
Partners	3	3	3	3	3	
Associates	1	1	2	1	1	
Back-Office/Administration	5	4	5	4	5	
Total	9	8	10	8	9	

- Deminor heeft met 6.114 individuele investeerders 4.548 overeenkomsten gesloten voor 4.971 claims, in welk kader zij onder meer:
 - 3.021 volmachten ter incasso heeft opgesteld voor de procedure tegen de Staat (een procedure in Nederland);
 - 4.961 investeringsdocumenten heeft beoordeeld.
- Het digitale hoofddossier inzake Ageas dat Deminor beheert, bevat alleen al 56.000 documenten;
- Daarnaast staan er in het archief van Deminor nog eens 250 ordners gevuld met *hard copy* documenten van haar klanten. Daarnaast zijn er nog tientallen ordners met documenten over de collectieve procedures;
- Deminor heeft informatie ontvangen met betrekking tot vele duizenden transacties in Fortis-aandelen die afkomstig zijn van meer dan 3.500 verschillende bankrekeningen;
- In het hoofddossier Fortis beheert Deminor de (contact)gegevens van 6.114 individuele investeerders, waarvan zij de gegevens regelmatig moet updaten en die zij regelmatig moet informeren over de stand van zaken;

- Deminor heeft 10.859 documenten opgesteld of laten opstellen met betrekking tot de positie van haar klanten in het kader van de juridische procedure;
- De e-mailbox van het hoofd van de back office, de heer Timmermans, bevat met betrekking tot enkel dit dossier ongeveer 26.800 e-mails en de e-mailbox van een van de leadpartners van Deminor die heeft gewerkt op dit dossier, de heer Demoulin, bevat reeds meer dan 20.000 e-mails die enkel betrekking hebben op dit dossier;
- Deminor heeft in België een advocatenteam van gemiddeld 4 tot 6 advocaten, alsook financial experts, consultants, vertalers, enzovoorts, aangestuurd die 40 processtukken hebben opgesteld of bestudeerd, die - zonder producties - meer dan 5.000 pagina's beslaan (productie 7);
- Deminor heeft in Nederland in de procedure tegen de Staat een advocatenteam van 2 personen aangestuurd; en
- Deminor heeft in Nederland in het kader van de WCAM-procedure een advocatenteam van 2 personen aangestuurd.

5.4 Deze cijfers op een rij en het uitgebreide overzicht van de werkzaamheden in productie 6, illustreren hoe omvangrijk de werkzaamheden en de rol van Deminor zijn geweest over de afgelopen 10 jaar in dit dossier. Daarnaast zal Deminor de aankomende 3 jaar in ieder geval nog de volgende werkzaamheden moeten verrichten:

- Deminor zal voor elk lid van haar achterban het Claim Form op de juiste wijze invullen en ervoor zorgen dat alle gevraagde gegevens, waaronder transactieoverzichten, op de juiste wijze worden meegestuurd;
- Deminor zal de omvang van de vergoeding voor elk lid van haar achterban berekenen en controleren;
- Deminor zal ieder dossier blijven opvolgen tot de finale uitkering uit het schikkingsfonds, bijkomende informatie verschaffen aan de Claims Administrator, bijkomende documentatie bezorgen, et cetera;
- Deminor zal, indien nodig, haar klanten bijstaan en adviseren in het kader van de procedures voor de Claims Administrator en de Geschillencommissie en indien nodig daarvoor een advocaat inschakelen.

6 KOSTEN EN VERGOEDING DEMINOR

6.1 Het is voor Deminor praktisch onmogelijk om een exacte schatting van de door haar gemaakte en nog te maken interne en externe kosten te geven, nu zij er niet op heeft geanticipeerd (en dat ook niet behoefde te doen) dat zij achteraf zou worden gevraagd door een rechterlijke instantie om verantwoording af te leggen over de vergoeding die zij met de deelnemers uit haar achterban enerzijds en (opvolgend) Ageas anderzijds is overeengekomen. Dat is immers in principe een aangelegenheid van contractsvrijheid. Het was voor Deminor in 2008 niet te voorzien dat zij in 2018 in een WCAM-procedure deze verantwoording zou moeten afleggen, mede omdat het debat over de verdienmodellen van de belangenorganisaties (pas) in 2014 in Nederland is ontstaan, na de onregelmatigheden rondom Stichting Loterijverlies. Dit geldt in ieder geval voor haar interne kosten. Deminor houdt niet, zoals een advocatenkantoor dat wel doet, een urenadministratie bij. Dat kan evenmin van haar verwacht worden. Zij heeft geen "urenbusiness" maar een "succesbusiness".

6.2 Deminor kan enkel een inschatting geven van de gemaakte en nog te maken externe kosten, aangezien zij die kosten uit haar financiële administratie in zekere mate kan herleiden. De externe kosten die Deminor naar verwachting nog zal maken, zien op het inschakelen van een advocaat om te procederen over aspecten die verband houden met de verdere afwikkeling van deze schikking. Het is echter geenszins te voorspellen of dat zal gebeuren. In dat kader zal Deminor mogelijk ook een accountant moeten inschakelen om bepaalde berekeningen te verifiëren. De externe kosten worden tot nu toe begroot op:

EUR 9,4 mln. aan *legal fees*²²;

EUR 3,3 mln. aan *funding fees*²³;

EUR 0,2 mln. aan overige externe kosten²⁴;

EUR 12,9 mln. (totaal externe kosten)

6.3 Om de betrouwbaarheid van deze opgave te onderstrepen, legt Deminor een verklaring van een accountant over die de externe kosten heeft onderzocht en die deze opgave heeft geverifieerd (**productie 8**). De accountant verklaart als volgt:

²² Hieronder valt het honorarium van ingeschakelde advocaten, griffierechten, kosten van deskundigen, vertalingen van (proces)stukken, et cetera.

²³ Hieronder vallen de kosten van de (proces)financiering.

²⁴ Hieronder vallen overige kosten, zoals communicatie, advertenties, reiskosten, huur congrescentra, et cetera.

"Factual Findings resulting from the procedures performed

After having reviewed the documents regarding the legal fees and other costs and expenses related to the court proceedings, and based on the procedures we have performed as described above and the explanations provided by Deminor, it is reasonable to believe that the total estimated legal fees and other costs and expenses related to the (preparation of the) proceedings for Deminor in the Fortis case could amount to €9,4 million.

After having reviewed the documents regarding the funding fees, and based on the procedures we have performed as described above and the explanations provided by Deminor, it is reasonable to believe that the total estimated costs of funding for Deminor in the Fortis case could amount to €3,3 million.

After having reviewed the documents regarding the "other costs" and based on the procedures we have performed as described above and the explanations provided by Deminor, it is reasonable to believe that the total estimated "other costs" for Deminor in the Fortis case could amount to €0,2 million.

Based upon the work performed we have not identified findings showing that the aforementioned total estimate of € 12,9 million for external costs was not correctly prepared."

- 6.4 Wat betreft de interne kosten kan Deminor geen inschatting geven, behalve dat de verrichte werkzaamheden (en de daaraan bestede tijd) zeer omvangrijk zijn. Zij kan in dat kader verwijzen naar het scala aan werkzaamheden die zij sinds 2008 in 10 jaar tijd heeft verricht en nog de aankomende 3 jaar zal moeten verrichten, tot nu toe door gemiddeld 9 tot 10 personen uitgevoerd (zie hoofdstuk 5 hiervoor). De 'waarde' van deze werkzaamheden voor Deminor overtreft de interne kosten. Niet alleen heeft Deminor interne kosten gemaakt voor deze werknemers die door de jaren heen aan het dossier hebben gewerkt, maar natuurlijk ook voor alle faciliteiten die nodig zijn om de werkzaamheden überhaupt mogelijk te maken (zoals - al dan niet naar rato - de huur van kantoorruimte, printers, ICT-systemen, marketing, et cetera). Het is onmogelijk om daar nu achteraf een 'prijskaartje' aan te hangen. Duidelijk is evenwel dat de

interne kosten zeer substantieel zijn. Bij Deminor hebben vergelijkbare dossiers een looptijd van ongeveer 5 jaar. Dit toont aan dat het Fortis-dossier uitzonderlijk is en veel langer heeft geduurd: meer dan tweemaal de gemiddelde looptijd. En het dossier is bovendien nog niet afgerond, omdat Deminor nog betrokken zal zijn bij de distributie van de vergoedingen aan haar achterban.

6.5 De vergoeding die Deminor voor haar werkzaamheden zal ontvangen van Ageas in het kader van de schikking die voorligt, bedraagt EUR 10,5 mln. Deze vergoeding dekt enkel de kosten en werkzaamheden van Deminor voor het bijstaan en vertegenwoordigen van haar 'niet-professionele' klanten: de retail beleggers. Van deze particuliere klanten zelf, die zij al bijna 10 jaar bijstaat (en nog gedurende minstens 3 jaar zal blijven bijstaan), ontvangt Deminor verder niets. Zij hoeven geen *retainer fee* (vaste vergoeding) te betalen (voor zover dat wel is gedaan, wordt die gerestitueerd) en zij zijn geen *succes fee* verschuldigd voor het behaalde resultaat door Deminor. De retail beleggers uit de achterban van Deminor, ongeveer 5.500 personen, zullen naar verwachting bij benadering circa EUR 30 miljoen uitgekeerd krijgen op grond van de schikking die voorligt. Daarbij wordt benadrukt dat om twee redenen dit bedrag een inschatting betreft. Ten eerste is het aan de beleggers zelf om de schikking te aanvaarden. Ten tweede bestaat er nog geen zekerheid met betrekking tot het bedrag dat de beleggers zullen (terug)krijgen.

6.6 Enkel de institutionele beleggers zijn een vergoeding aan Deminor verschuldigd in de vorm van een *succes fee*, indien zij de schikking die voorligt accepteren en het nodige doen om hun compensatie uit de schikking te vorderen via het indienen van een *claim form*. De *succes fee* die de institutionele beleggers moeten betalen bij acceptatie van de schikking, bedraagt gemiddeld genomen 21% van het resultaat dat zij zullen ontvangen op grond van de schikking. Omdat vooraf niet in te schatten is hoeveel institutionele beleggers uit de achterban van Deminor de schikking zullen accepteren en het nodige zullen doen om hun eigen compensatie te verkrijgen via het indienen van de claim form, en gelet op het feit dat het nog niet zeker is hoeveel zij zullen krijgen op grond van de schikking (net zoals bij de retail beleggers), kan niet bepaald worden hoeveel vergoeding Deminor op grond van de *succes fee* zal gaan ontvangen. Vooralsnog schat zij dat in op een bedrag van EUR 35²⁵ mln. De institutionele beleggers, ongeveer 500 (rechts)personen,

²⁵ 21% van EUR 165 mln. is EUR 34,65 mln. Dat is afgerond op EUR 35 mln.

zullen naar verwachting circa EUR 165 mln. uitgekeerd krijgen op grond van de schikking die voorligt.

- 6.7 Kortom: Deminor zal in totaal circa EUR 45 mln. (EUR 35 mln. van de institutionele beleggers, te vermeerderen met EUR 10,5 mln. van Ageas) ontvangen vóór aftrek van kosten. Zou hiervan het ingeschatte bedrag aan externe kosten (circa EUR 13 mln.) worden afgetrokken, dan resteert EUR 32 mln. Over dat bedrag zal Deminor nog belasting moeten afdragen van gemiddeld 28,5%, zodat zij netto circa EUR 22,5 mln. aan vergoeding overhoudt. Deze berekening is (uiteraard) niet helemaal zuiver, omdat ook eerst de interne kosten (voor de door haar verrichte werkzaamheden) in mindering moeten worden gebracht, voordat het bedrag dat Deminor aan belasting moet afdragen kan worden bepaald.
- 6.8 Het voorgaande betekent dat Deminor ongeveer netto per jaar EUR 1,7 mln. overhoudt aan vergoeding over een periode van 13 jaar. Uit die vergoeding moet zij dus nog de gemaakte interne kosten over de afgelopen 10 jaar betalen, die aanzienlijk zijn, evenals de interne en externe kosten voor de aankomende 3 jaar. Wat uiteindelijk overblijft, is de vergoeding die Deminor ontvangt voor de aanzienlijke risico's die zij sinds 2008 doorlopend heeft gelopen in het Fortis-dossier. Dat is de bescheiden "winst" die voor Deminor overblijft. Daartegenover staat een bedrag van ongeveer EUR 195 mln. dat de achterban van Deminor zal ontvangen op grond van de schikking die voorligt, die dankzij de werkzaamheden, de (voor)financiering én het genomen risico door Deminor mogelijk is gemaakt, waarvan uiteindelijk alle Eligible Shareholders zullen profiteren.
- 6.9 Daarbij is nog relevant dat de vergoeding van Deminor zelf - na aftrek van externe kosten en belastingen - bij benadering 11% bedraagt van de vergoeding die haar achterban in totaal ontvangt (EUR 22,5 mln. / EUR 195 mln. * 100%).

7 AFSPRAKEN MET PROCESFINANCIER

- 7.1 De contractuele afspraken tussen Deminor en haar procesfinancier zijn vertrouwelijk en bevatten concurrentie- en bedrijfsgevoelige informatie. Om die reden volstaat Deminor met de overlegging van de hiervoor omschreven accountantsverklaring, waarin de externe kosten van procesfinanciering die Deminor aan haar procesfinancier heeft moeten betalen, is geverifieerd (zie productie 8).

- 7.2 Daarnaast geldt dat de betrokken procesfinancier van Deminor geen invloed kon en kan uitoefenen op de totstandkoming of acceptatie van een schikking met Ageas. De betreffende bepaling in de overeenkomst tussen Deminor en haar procesfinancier luidt als volgt:

"5. Deminor and the Investors to retain sole control over conduct of the Proceedings

5.1. Notwithstanding the obligations under this Agreement of Deminor to provide information about the Proceedings to the Funder, Deminor and each Investor (as agreed between them), as advised by the Lawyers, shall have complete control over the conduct of the Proceedings (insofar as the Proceedings relate to the claims in the Case and whether assigned or not to Deminor) and, subject to the obligations set out in clause 4, shall have the right to conduct the Proceedings as it considers appropriate, within the contractual regime agreed between Deminor and each of the Investor, including the right:

5.1.1. to compromise the claims subject matter of the specific Case and/or the Proceedings against any Defendant on any terms it considers appropriate;

5.1.2. to abandon, withdraw or discontinue the Proceedings subject matter of the specific Case or any part of the Proceedings subject matter of the specific Case;

5.1.3. to pursue Proceedings against any Defendant to trial or appeal or to defend any such appeal;

5.1.4. to take all such actions it considers appropriate to enforce any judgment obtained in or related to the Proceedings; and

it being explicitly understood that, unless otherwise provided for under the relevant Contract of Services, there is no obligation for the Investors to accept or follow all advices or recommendations made by Deminor with respect to their claims, the Cases or the Proceedings.

5.2. Deminor will not give instructions to or take any steps which cause the Lawyers to act in breach of their professional duties.

5.3. Deminor shall be obliged to notify the Funder of all material developments concerning the Case, to consult with the Funder about any material step in the Proceedings and to take into account any reasonable

advice or opinions of the Funder. Deminor shall however retain its right to decide by its sole discretion, and where necessary by common consent with the Investors subject to the terms and conditions of the contracts of services, on any aspect of the Proceedings."

- 7.3 De accountant heeft geverifieerd dat deze bepaling in de gesloten overeenkomsten tussen Deminor en haar procesfinancier is opgenomen (zie bijlage 1 bij productie 8).
- 7.4 Gelet op het voorgaande heeft Deminor de informatie verstrekt en onderbouwd die nodig is om te toetsen of Deminor daadwerkelijk de betreffende kosten aan haar procesfinancier verschuldigd is én dat de betreffende procesfinancier geen invloed kon en kan uitoefenen op het te bereiken resultaat in de schikking die thans voorligt, zodat de belangen van alle Eligible Shareholders (altijd) voldoende gewaarborgd zijn (geweest).

8 VERGOEDING IS GEBRUIKELIJK, MARKTCONFORM EN REDELIJK

A. Inleiding

- 8.1 De beoordeling van de vergoeding in deze zaak vindt naar Nederlands recht plaats, terwijl Deminor een Belgische belangenorganisatie is die (primair) in België de collectieve actie en procedures tegen Ageas heeft gevoerd. Voor Deminor was in 2008 niet te voorzien dat zij haar werkzaamheden en overeengekomen vergoeding 10 jaar later zou moeten gaan verantwoorden naar Nederlands recht. Dat dient het Hof in het achterhoofd te houden en te laten doorwerken in de inhoudelijke toets die zij in deze zaak aanlegt.
- 8.2 Niettemin zal hierna in deze Akte worden uiteengezet dat de vergoeding die Deminor ontvangt, gezien de door haar verrichtte werkzaamheden, gemaakte kosten en genomen risico's sinds 2008, volgens de (inter)nationale praktijk en literatuur gebruikelijk en marktconform is. Uit die onderbouwing zal voortvloeien dat de belangen van alle Eligible Shareholders (altijd) voldoende gewaarborgd zijn (geweest) in het kader van de werkzaamheden door Deminor.
- 8.3 Wat betreft de vraag of de vergoeding redelijk is, dient het Hof in ogenschouw te nemen dat de vergoeding die Deminor ontvangt van Ageas, enkel zal worden

aangewend ter dekking van haar interne en externe kosten en niet strekt in mindering op het schikkingsresultaat voor de Eligible Shareholders. De vergoeding die Deminor van haar institutionele beleggers ontvangt, zal ook worden aangewend ter dekking van haar interne en externe kosten.

- 8.4 Enkel het deel dat overblijft na aftrek van belastingen, de opslag voor Deminor, zou het Hof op redelijkheid kunnen toetsen. Dat dient echter beoordeeld te worden binnen het kader van contractsvrijheid tussen partijen in de vrije markt (Deminor enerzijds en de institutionele beleggers anderzijds). Aan de hand van de Nederlandse rechtspraak zal uiteengezet worden dat het Hof dat slechts terughoudend kan toetsen en van een onredelijke vergoeding geen sprake is.

B. Parlementaire geschiedenis

- 8.5 *"In de praktijk van collectieve schikkingen is eveneens gebruikelijk dat de door de belangenorganisatie gemaakte kosten in de schikking worden meegenomen"*, aldus recent nog de wetgever.²⁶ De vraag of de belangen van de personen, ten behoeve van wie de schikking is gesloten, daarbij onvoldoende gewaarborgd zijn (in de zin van art. 9:907 lid 3 sub e BW), gezien de vergoeding die de belangenorganisatie ontvangt, is door de jaren heen geregeld aan bod gekomen in de parlementaire geschiedenis bij de wetgeving omtrent collectieve acties en schikkingen op het gebied van massaschadezaken. Ook op dit moment bij het aanhangige wetsvoorstel over aanpassing van art. 3:305a BW is dat weer een item op de agenda, waarbij de wetgever zijn zienswijze heeft gegeven. Daarbij wordt duidelijk dat de wetgever eenzelfde toetsingsmaatstaf heeft beoogd voor het beantwoorden van deze vraag bij zowel de WCAM als collectieve acties op grond van art. 3:305a BW, waarvoor hetzelfde vereiste geldt (art. 3:305a lid 2 BW).²⁷
- 8.6 Uit de (passieve) formulering van de toetsingsmaatstaf, namelijk of de belangen ten behoeve van wie wordt opgetreden *onvoldoende* gewaarborgd zijn, volgt dat een terughoudende rol voor de rechter is weggelegd. Pas bij een betwisting dat aan dit vereiste is voldaan, zal de rechter daar onderzoek naar mogen doen, aldus

²⁶ Kamerstukken II 2016/17, 34 608, nr. 3, p. 54.

²⁷ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 12: *"Voorgesteld wordt daarom om voor de ontvankelijkheid in een collectieve actie te verlangen dat de belangen van de personen voor wie met de collectieve actie wordt opgekomen, voldoende gewaarborgd zijn. Een dergelijke eis wordt thans ook gesteld in artikel 7:907 lid 3, onder e BW."* Zie ook Advies Raad voor de Rechtspraak van 21 april 2011, bijlage bij Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 7, die als reden voor dezelfde toetsingsmaatstaf noemt: *"Een collectief actierecht en de verbindendverklaring van een collectieve schikking liggen immers in elkaars verlengde."*

de wetgever.²⁸ Daarbij zal de rechter slechts beperkt in staat zijn tot een dergelijke toetsing. Dat wordt ook onderkend door de Raad voor de Rechtspraak, die in het kader van deze toets overweegt dat de rechter in Nederland *"evenwel primair een geschillenbeslechter en niet een toezichthouder"* is en niet *"toegerust om zelfstandig onderzoek te doen"* naar deze vraag.²⁹

8.7 Bovendien wordt de geboden terughoudendheid voor de rechter onderstreept door de overweging van de wetgever dat het niet wenselijk is om *"het oprichten van dergelijke stichtingen die de belangen van anderen beogen te behartigen, te ontmoedigen."*³⁰ Enkel bij *"ad hoc"*³¹ belangenorganisaties die *"louter commercieel gedreven zijn"*³² en *"door agressieve werving in staat is geweest een aanzienlijke achterban te verwerven"*³³, *"die de belangen van de personen voor wie zij opkomen op de tweede plaats hebben staan"*³⁴, zal de rechter behoren in te grijpen, zo volgt uit de parlementaire geschiedenis.

8.8 Ten aanzien van de financiële aspecten, zoals de vergoeding die de belangenorganisatie ontvangt, kan de rechter dus - voor zover betwist en hij *"twijfelt aan de zuiverheid van de motieven"*³⁵ van de belangenorganisatie - onderzoeken in hoeverre *"de wijze van financiering en de eigen commerciële belangen van de rechtspersoon aanvaardbaar zijn."*³⁶ Die vraag *"laat zich alleen per concreet geval beantwoorden"*³⁷, waarbij *"een vastomlijnde invulling van de mee te wegen omstandigheden niet is te geven"*.³⁸ De wetgever heeft enkel beoogd om met deze toetsingsmaatstaf *"uit onzuivere motieven handelende rechtspersonen"*³⁹ te weren. Belangenorganisaties *"die (mede) uit commercieel gewin handelen, hoeven evenwel geen onzuivere motieven te hebben."*⁴⁰

²⁸ Kamerstukken II 2011/12, 33126, nr. 3, p. 12. Vgl. Kamerstukken II 1992/93, 22486, 5, p. 16.

²⁹ Advies Raad voor de rechtspraak 17 november 2016, bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 34 609, nr. 3, p. 7.

³⁰ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 5.

³¹ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 5 en Kamerstukken II 2016/17, 34 608, nr. 3, p. 18.

³² Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 5 en Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 4, p. 4 en Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 6, p. 6.

³³ Kamerstukken I 2012/13, 33 126, nr. C, p. 3.

³⁴ Kamerstukken II 2016/17, 34 608, nr. 3, p. 18.

³⁵ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 5, Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 4, p. 2-3, Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 7, p. 10 en Handelingen II, WCAM, 13 maart 2013, TK 61 61-9-73.

³⁶ Advies Raad voor de rechtspraak 17 november 2016, bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 34 609, nr. 3, p. 7.

³⁷ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 12.

³⁸ Advies Raad voor de rechtspraak 17 november 2016, bijlage bij Kamerstukken II 2016/17, 34 609, nr. 3, p. 7.

³⁹ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 6.

⁴⁰ Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 4, p. 3.

- 8.9 Bij de beoordeling of van onzuivere (financiële) motieven sprake is, hecht de wetgever belang aan twee aspecten, zoals de wetgever recent nog herhaalde:⁴¹

"De wenselijkheid van Third Party Litigation Funding moet van geval van geval worden bekeken. Een financier moet bijvoorbeeld niet teveel invloed kan hebben op de procesvoering, omdat hij kan beslissen of een partij mag instemmen met een schikkingsvoorstel. Ook is niet wenselijk dat een financier een te hoge vergoeding vraagt voor de financiering, waardoor de gedupeerden relatief weinig vergoeding ontvangen. Het wetsvoorstel geeft de rechter in dat geval de mogelijkheid om te toetsen of met de gemaakte financieringsafspraken de belangen van de gedupeerden voldoende zijn gewaarborgd."

- 8.10 Ten eerste het aspect of "de belangen van de eiser niet ten volle kunnen worden behartigd"⁴² door de belangenorganisatie, waarvoor relevant is hoe "de invloed van de financier op de procedure is geregeld en of die regeling niet in de weg staat aan een zorgvuldige behartiging van de belangen van de benadeelden."⁴³ In dat kader overweegt de wetgever dat die toetsing "slechts marginaal"⁴⁴ kan plaatsvinden. Daarbij wijst de wetgever op de belangrijke rol van de advocaat van de belangenorganisatie, die in Nederland niet op basis van een *no cure, no pay*-afpraak werkzaam mag zijn en die (gedragsrechtelijk) de belangen van de personen ten behoeve van wie (uiteindelijk) wordt opgetreden, dus goed zal behartigen en bewaken, zodat "mogelijk blijft een verantwoorde keuze te kunnen maken in de wijze waarop het geschil wordt beslecht".⁴⁵ Het risico dat "proceskostenfinanciers die op hun beurt weer druk uitoefenen op de advocaat om een voor hen gunstig resultaat te behalen"⁴⁶ en "de financier volledige beslismacht krijgt over instemmen met een eventueel schikkingsvoorstel"⁴⁷, waardoor de belangen onvoldoende gewaarborgd zijn, laat zich om die reden moeilijk indenken in Nederland.

⁴¹ Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 6, p. 26.

⁴² Advies Raad van State, *Stcrt.* 2016, 63872, p. 23 en Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 3, p. 12.

⁴³ Kamerstukken II 2016/17, 34 608, nr. 3, p. 20, Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 6, p. 11 en Advies Raad van State, *Stcrt.* 2016, 63872, p. 29.

⁴⁴ Advies Raad van State, *Stcrt.* 2016, 63872, p. 29, Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 3, p. 20 en Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 6, p. 12.

⁴⁵ Advies Raad van State, *Stcrt.* 2016, 63872, p. 24 en Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 6, p. 25.

⁴⁶ Advies Raad van State, *Stcrt.* 2016, 63872, p. 23.

⁴⁷ Advies Raad van State, *Stcrt.* 2016, 63872, p. 23 en Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 3, p. 12.

- 8.11 Ten tweede het aspect dat belangrijke betekenis toekomt aan de vraag *"in hoeverre de betrokkenen uiteindelijk baat hebben bij de collectieve actie indien het gevorderde wordt toegewezen"*.⁴⁸ Daarbij zullen de belangen onvoldoende gewaarborgd zijn bij *"excessief procederen en de mogelijkheid dat gedupeerden zelf nauwelijks profiteren van de resultaten van een collectieve schadevergoedingsactie"*.⁴⁹ De rechter kan om die reden toetsen *"of de derdenfinancier geen buitensporige en ontransparante kosten in rekening brengt voor de financiering"* en *"of sprake is van misbruik"*.⁵⁰
- 8.12 Uit de parlementaire geschiedenis blijkt derhalve dat de drempel voor het ingrijpen door de rechter ten aanzien van de overeengekomen vergoeding voor de belangenorganisatie, hoog ligt: *"Zo kan de rechter controleren of deze geen onredelijke afspraken bevatten of oneigenlijke prikkels die niet in het belang van gedupeerden zijn"*. Deze beoordeling door de rechter is bedoeld als *"waarborg tegen het ontstaan van excessen"* en *"uitwassen"*, aldus de wetgever.⁵¹
- 8.13 Een situatie waarin de belangen van de personen ten behoeve van wie de schikking is gesloten, onvoldoende gewaarborgd zijn, doet zich in deze zaak niet voor. Zoals uiteengezet in hoofdstuk 7 heeft de procesfinancier van Deminor nimmer enige invloed gehad op de totstandkoming of aanvaarding van de schikking. Daarnaast is in hoofdstuk 6 onderbouwd dat de personen ten behoeve van wie de schikking is gesloten, in aanzienlijke mate profiteren van de schikking. Zo ontvangen de retail beleggers (consumenten) het volledige schikkingsbedrag, zonder dat zij daarvan een deel hoeven af te dragen aan Deminor. Enkel de institutionele beleggers dragen op basis van een *vrijwillig* aangegane contractuele afspraak een *succes fee* af aan Deminor van gemiddeld 21%. Het overige dat de institutionele beleggers ontvangen, zullen zij zelf mogen behouden.
- 8.14 Gelet hierop, en de handelwijze van Deminor gedurende de afgelopen 10 jaar, heeft zij altijd primair het belang van deze en de overige Eligible Shareholders vooropgesteld bij haar werkzaamheden. Het commerciële aspect is daar nevensgeschikt aan en waarborgt enkel dat Deminor ook in de toekomst haar belangenorganisatie in stand kan houden en voor andere gedupeerden 'in nood' kan optreden. Van excessen, uitwassen of misbruik, zoals de wetgever heeft

⁴⁸ *Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 12 en Advies Raad voor de Rechtspraak van 21 april 2011, bijlage bij Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3.*

⁴⁹ *Advies Raad van State, Stcrt. 2016, 63872, p. 23 en Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 3, p. 11.*

⁵⁰ *Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 6, p. 25.*

⁵¹ *Kamerstukken II 2011/12, 33 126, nr. 3, p. 5-6 en Kamerstukken II 2017/18, 34 608, nr. 6, p. 26.*

willen tegengaan met de toets in art. 7:907 lid 3 sub e BW, is in deze zaak dus evident geen sprake.

C. Rechtspraak

- 8.15 Ook in de Nederlandse rechtspraak is de vergoeding voor belangenorganisaties bij collectief optreden door de jaren heen (zijdelings) aan bod gekomen. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds de (resultaatsafhankelijke) vergoeding die de belangenorganisaties van de (rechts)personen uit het collectief ontvangen om hun belangen te behartigen en anderzijds de vergoeding die - conform het oordeel van de Hoge Raad in 2006⁵² - belangenorganisaties (uiteindelijk) van de aansprakelijke partij ontvangen voor (onder meer) de kosten ter vaststelling van de aansprakelijkheid en schade.

C.1. Uitspraken in WCAM-procedures

- 8.16 Wat betreft de vergoeding die belangenorganisaties van de aansprakelijke partij ontvangen, kwam dat in 4 van de 7 WCAM-zaken die in de afgelopen tien jaar tot een verbindend verklaarde schikkingsovereenkomst hebben geleid, aan bod. Allereerst kan worden gewezen op de zaak *Vie d'Or*. In 2009 werd de bereikte schikkingsovereenkomst in deze zaak verbindend verklaard.⁵³ Bijzonder aan die zaak was dat de belangenorganisatie werd opgericht en gefinancierd door De Nederlandse Bank ("DNB") als toezichthouder en medegedaagde, zodat van commerciële motieven geen sprake was. Ten opzichte van het totale schikkingsbedrag van EUR 45 mln. werd (maximaal) EUR 8,5 mln. aangewend ter vergoeding van kosten van de belangenorganisatie, derhalve 18,88%.⁵⁴ DNB droeg deze kostenvergoeding. Het Hof gaat in de uitspraak niet over tot (expliciete) toetsing van deze vergoeding.
- 8.17 Ook al laat de onderhavige zaak zich moeilijk vergelijken met het geval in *Vie d'Or*, omdat in dit geval geen sprake is geweest van een gedaagde noch (Nederlandse) toezichthouder die op voorhand het collectief wenste te financieren, waardoor dat (noodgedwongen) aan de vrije markt zelf werd overgelaten, is relevant dat bij *Vie d'Or* alleen al aan kosten rekening werd

⁵² Op de voet van art. 3:305a BW en art. 6:96 lid 2 BW. HR 13 oktober 2006, NJ 2008, 527, m.nt. CC. van Dam, JOR 2006/295, m.nt. D. Busch (*Vie d'Or*), r.o. 7.2.2. Ten aanzien van de WCAM geldt hetzelfde, zoals volgt uit de parlementaire geschiedenis (zie hoofdstuk 8B van deze Akte).

⁵³ Hof Amsterdam 29 april 2009, NJ 2009/448 (*Vie d'Or*).

⁵⁴ Hof Amsterdam 29 april 2009, NJ 2009/448 (*Vie d'Or*), r.o. 2.5.

gehouden met 18,88% ten opzichte van het totale schikkingsbedrag. Vie d'Or illustreert daarmee niet alleen dat het collectief procederen en onderhandelen in dergelijke zaken zeer kostbaar is, maar bovendien dat het hof een dergelijk bedrag aan kostenvergoeding kennelijk niet onredelijk vindt.

- 8.18 Bij de kosten in de zaak Vie d'Or is geen (of slechts beperkt) rekening gehouden met de financieringslasten, aangezien DNB de kosten uit eigen zak zal hebben gefinancierd en in dat kader (gezien zijn rol van toezichthouder en gedaagde) niet (mede) commerciële motieven zal hebben ontplooid. Dat is in de vrije markt, waarbij financiers voor het verstrekken van geldleningen substantiële rentes rekenen, anders. Bovendien zullen die financiers (niet zijnde een (mede)gedaagde in de procedure) een opslag rekenen voor het onzekere karakter van het collectief optreden, omdat op voorhand niet gegarandeerd is dat de collectieve procedures en/of schikkingsonderhandelingen tot enig resultaat zullen leiden en de lening kan worden terugbetaald.⁵⁵
- 8.19 Daar komt bij dat een procesfinancier enkel zal willen werken met een professionele organisatie die ruime ervaring en expertise heeft in het bijstaan van een collectief in een massaschadezaak, die evengoed een opslag zal verlangen voor de (mede) uit commercieel oogpunt ontplooidde werkzaamheden. In dergelijke gevallen zullen de kosten in de regel dus hoger zijn. Deze extra kosten, die zich in het geval van Vie d'Or niet voordeden, doen zich in deze zaak wél voor. Dat dient in gedachte te worden gehouden bij genoemd percentage van 18,88% aan kostenvergoeding in de zaak Vie d'Or dat in stand werd gelaten.
- 8.20 Gelet op deze belangrijke verschillen, dient te worden aangenomen dat de belangen van de personen ten behoeve van wie de overeenkomst met Ageas werd gesloten, voldoende gewaarborgd zijn, nu Deminor een vergoeding ontvangt (van gemiddeld 21%) die in het verlengde ligt van de uitspraak in Vie d'Or.
- 8.21 Daarnaast kan worden gewezen op de verbindend verklaarde schikkingsovereenkomsten ten laste van Shell⁵⁶ en Vedior.⁵⁷ In deze zaken kwamen de kosten samenhangend met de totstandkoming en de uitvoering van de bereikte schikkingsovereenkomsten, eveneens voor rekening van de aansprakelijke partij. Doordat de (kosten)vergoeding niet strekte in mindering op

⁵⁵ I.N. Tzankova, 'Wetsvoorstel collectieve schadevergoedingsactie: een oplossing voor welk probleem ook alweer?', *TvP* 2017/4, p. 114.

⁵⁶ Hof Amsterdam 29 mei 2009, *NJ* 2009/506 (*Shell*).

⁵⁷ Hof Amsterdam 15 juli 2009, *JOR* 2009/325 (*Vedior*).

de compensatie waarop de personen ten behoeve van wie de schikking was gesloten, aanspraak konden maken, waren hun belangen voldoende gewaarborgd, aldus uitdrukkelijk het Hof Amsterdam.⁵⁸

- 8.22 Ook in deze zaak draagt de aansprakelijke partij, Ageas, een deel van de vergoedingen aan de belangenorganisaties ter dekking van de kosten, die niet in mindering strekken op het totaalbedrag dat aan compensatie zal worden uitgekeerd aan de (rechts)personen ten behoeve van wie de schikking is gesloten, net zoals in Shell en Vedior. Daarnaast verstrekt Ageas aan de Active Claimants een Cost Addition, waarmee de 'kosten' en 'investeringen' die de (rechts)personen zelf hebben gemaakt om de schikking te realiseren, worden gecompenseerd. Feitelijk ontvangen de Active Claimants en de Non-Active Claimants dus dezelfde vergoeding wegens de (vermeende) fouten van Ageas en vindt daarop geen afslag (meer) plaats ten gunste van de belangenorganisaties. In lijn met de uitspraken in Shell en Vedior, zou ook in dit geval aangenomen moeten worden dat de belangen voldoende gewaarborgd zijn.
- 8.23 Tot slot kan worden gewezen op de zaak Converium.⁵⁹ In deze zaak werd door Converium een vergoeding aan de belangenorganisaties en hun (Amerikaanse) advocaten gedragen van 23% van het totale schikkingsbedrag van (circa) USD 58 mln.⁶⁰ In tegenstelling tot de hiervoor genoemde zaken Vie d'Or, Shell en Vedior (en deze zaak Ageas), werd deze vergoeding aan de belangenorganisaties in Converium wél volledig ten laste van het schikkingsbedrag gebracht dat aan de personen ten behoeve van wie overeenkomst was gesloten, ter beschikking werd gesteld. Dat verklaart waarom het Hof in de zaak Converium tot een meer uitgebreide toetsing van de vergoeding aan de belangenorganisaties komt, aangezien de volledige vergoeding in dit geval wél rechtstreeks in mindering strekte op de vergoeding waar de gedupeerden aanspraak op konden maken.
- 8.24 In de Nederlandse zaak Converium waren de werkzaamheden van de belangenorganisatie beperkt tot het uitonderhandelen van een schikking en het indienen van een WCAM-verzoek. Dat traject nam 'slechts' 2 jaar in beslag. De reden daarvoor was dat er in Amerika al jarenlang was geprocedeerd over

⁵⁸ Hof Amsterdam 29 mei 2009, NJ 2009/506 (Shell), r.o. 6.32 en Hof Amsterdam 15 juli 2009, JOR 2009/325 (Vedior), r.o. 4.18.

⁵⁹ Hof Amsterdam 17 januari 2012, JOR 2012/51 (Converium), m.nt. B.J. de Jong.

⁶⁰ De betrokken Amerikaanse advocaten in deze procedure ontvingen 20% van het totale schikkingsbedrag, naast de additionele vergoeding van (minimaal) EUR 1,6 mln. aan de belangenorganisaties zelf. Hof Amsterdam 17 januari 2012, JOR 2012/51 (Converium), m.nt. B.J. de Jong, r.o. 5.2.3 en 6.5.1.

dezelfde feiten, resulterend in schikking die verbindend was verklaard voor de Amerikaanse aandeelhouders. In navolging van deze schikking werd in Nederland ook voor de niet-Amerikaanse aandeelhouders een (lagere) schikking uitonderhandeld, gevolgd door het WCAM-verzoek.

- 8.25 Niettemin komt het Hof tot de slotsom dat de (totale) vergoeding voor de gedupeerden ten behoeve van wie de schikkingsovereenkomst is gesloten in Nederland, die resteert na aftrek van 23% van dat bedrag voor de "*kosten en honoraria*" van de belangenorganisaties en hun (Amerikaanse) advocaten, 'redelijk' is. In dat kader besteedt het Hof uitdrukkelijk aandacht aan de vergoeding van 20% van het totale schikkingsbedrag dat aan de Amerikaanse advocaten van de belangenorganisaties toekomt.
- 8.26 Volgens het Hof moet de beoordeling van de redelijkheid van die vergoeding naar Nederlands recht plaatsvinden, waarbij rekening moet worden gehouden met wat in Amerika gebruikelijk is en redelijk wordt gevonden, vanwege de Amerikaanse aanknopingspunten in de *Converium*-zaak.⁶¹ Op basis van de volgende gronden komt het Hof vervolgens tot de conclusie dat de hoogte van die vergoeding niet onredelijk is:⁶²
- dat een team van het samenwerkingsverband van drie Amerikaanse advocatenkantoren "*vanaf 2004 jarenlang al dan niet fulltime aan de zaak heeft gewerkt*" (r.o. 6.5.4), waarin ingewikkelde feitelijke en juridische kwesties speelden en waarbij een aanmerkelijk risico bestond op een minder of geen resultaat (r.o. 6.5.6);
 - dat de Amerikaanse advocaten eenzelfde vergoeding van 20% toegekend hebben gekregen van de US District Court voor de kosten en werkzaamheden die zij in het kader van de class action in Amerika hebben verricht, waarbij is aangegeven dat ook in de Nederlandse zaak op deze vergoeding aanspraak zou worden gemaakt (r.o. 6.5.4);
 - uit een praktijkstudie naar de hoogte van vergoedingen in vergelijkbare gevallen, volgt dat een honorarium van 20% van het schikkingsbedrag niet bovenmatig is, maar valt binnen de grenzen van het gebruikelijke (r.o. 6.5.5);
 - dat uit een vergelijking van het aantal bestede uren door de advocaten, afgezet tegen een vergoeding op basis van uren, de

⁶¹ Hof Amsterdam 17 januari 2012, JOR 2012/51 (*Converium*), m.nt. B.J. de Jong, r.o. 6.5.2.

⁶² Hof Amsterdam 17 januari 2012, JOR 2012/51 (*Converium*), m.nt. B.J. de Jong, r.o. 6.5.7.

resultaatsafhankelijke beloning van 20% daarvan niet wezenlijk afwijkt (r.o. 6.5.6).

- 8.27 Feitelijk heeft deze uitspraak tot gevolg dat de Amerikaanse advocaten dus zowel in Amerika als in Nederland aanspraak konden maken op 20% aan honorarium van de schikkingsbedragen van respectievelijk USD 84,6 mln. (Amerika) en USD 58,4 mln. (Nederland), derhalve in totaal USD 28,6 mln. aan honorarium. De vergoeding aan de belangenorganisatie in Nederland kwam daar bovenop.
- 8.28 Bezien tegen de uitspraak in de Converium-zaak, waarin een vergoeding van 23% van het schikkingsresultaat redelijk werd geacht, is de kostenvergoeding die Deminor in deze (eveneens grensoverschrijdende) zaak (inclusief advocaatkosten) ontvangt (21% bij de institutionele beleggers), ook redelijk te noemen. In deze zaak is immers, anders dan in Converium, sprake geweest van 8 jaar procederen (na circa 2 jaar voorbereiding), over meer ingewikkelde feitelijke en juridische kwesties in België. Daarbij zijn er verschillende collectieve procedures tegen Ageas gevoerd, waarbij ook individuele kwesties aan bod kwamen, en hebben langdurige onderhandelingen plaatsgevonden over een schikking, waarbij steeds onzekerheid bestond over het eventuele resultaat. Anders dan in Converium, strekt de vergoeding aan Deminor in deze zaak bovendien niet rechtstreeks in mindering op het schikkingsresultaat met Ageas.
- 8.29 Gelet op de uitspraken in Vie d'Or, Shell, Vedior en Converium, waarin de vergoeding aan de belangenorganisatie(s) de toets der kritiek kon doorstaan, moet in deze zaak hetzelfde worden aangenomen ten aanzien van de vergoeding die Deminor zal ontvangen.

C.2. Uitspraken in collectieve procedures

- 8.30 Belangenorganisaties zullen in de regel⁶³ (eerst) optreden namens een collectief op grond van art. 3:305a BW, alvorens het tot een schikking (al dan niet verbindend verklaard op grond van de WCAM-regeling) komt. Zoals uiteengezet in hoofdstuk 8B hiervoor, zal de rechter ook bij collectieve procedures moeten toetsen of de belangen van de personen ten behoeve van wie wordt opgetreden, voldoende gewaarborgd zijn, gezien de overeengekomen vergoeding voor de belangenorganisatie (art. 3:305a lid 2 BW), waardoor die uitspraken relevant zijn.

⁶³ Voor Deminor geldt, zoals bekend, dat zij 5.500 individuele vorderingen heeft aangebracht bij de Rechtbank in Brussel.

- 8.31 Een recente uitspraak waarin de vergoeding aan de belangenorganisatie aan bod komt, betreft de collectieve actie op grond van art. 3:305a BW tegen Aegon over het aandelenleaseproduct Sprintplan.⁶⁴ In deze zaak werd de Rechtbank Den Haag, in navolging van eerdere collectieve procedures⁶⁵ over hetzelfde onderwerp die succesvol waren, opnieuw een oordeel gevraagd door belangenorganisatie PAL over de vraag of Aegon de op haar rustende zorgplicht had geschonden wegens een aantal specifieke aspecten van het product. In eerdere procedures hadden (onder meer) de gedupeerden gelden ingelegd ter financiering van de procedure. In deze procedure wordt er om die reden voor gekozen om niet andermaal een financiële bijdrage te vragen van diezelfde gedupeerden, maar wordt in plaats daarvan enkel een (commerciële) *no cure, no pay*-afsprake gemaakt, waarbij de procesfinancier van de belangenorganisatie 20% van het resultaat zal ontvangen.
- 8.32 De Rechtbank Den Haag oordeelt dat die (commerciële) afspraak is toegestaan:⁶⁶

"Daarnaast is de rechtbank, anders dan Aegon, van oordeel dat de betrokkenheid van Consumentenclaim als financier en adviseur van PAL, onvoldoende grond vormt voor de conclusie dat PAL gelet op artikel 3:305a lid 2 BW in dezen de toegang tot een collectieve actie moet worden ontzegd. Met de toevoeging aan artikel 3:305a lid 2 BW is in de eerste plaats beoogd rechtspersonen met onzuivere commerciële motieven te weren. Anders dan Aegon lijkt te suggereren, behoeven rechtspersonen die (mede) uit commercieel gewin handelen, geen onzuivere motieven te hebben. Dit is in de wetgeschiedenis ook aan de orde geweest. (Zie TK 2011-2012, 33 126, nr. 4, p. 3). De omstandigheid dat Consumentenclaim op verzoek van PAL de kosten van de onderhavige procedure op zich neemt, evenals de administratieve afhandeling daarvan, betekent dus nog niet dat sprake is van onzuivere commerciële motieven.

Op de website van PAL wordt uitgelegd dat Consumentenclaim is benaderd omdat PAL zelf geen financiële middelen heeft en wil voorkomen dat SprintPlandeelnemers nog verder belast worden. Het doel is dat SprintPlandeelnemers die zich bij haar hebben aangesloten geen financieel risico lopen. Om die reden wordt geen vaste bijdrage van hen gevraagd.

⁶⁴ Rb. Den Haag 18 oktober 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:11807.

⁶⁵ HR 5 juni 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH2822, waarin het cassatieberoep werd verworpen dat was ingesteld tegen Hof Amsterdam 15 november 2007, ECLI:NL:GHAMS:2007:BB7971 en HR 29 april 2011, ECLI:NL:HR:BP4003, gericht tegen de arresten van het Hof Amsterdam 1 december 2009, ECLI:NL:GHAMS:BK4978, ECLI:NL:GHAMS:BK4981, ECLI:NL:GHAMS:BK4982 en ECLI:NL:GHAMS:BK4983.

⁶⁶ Rb. Den Haag 18 oktober 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:11807, r.o. 4.11-4.12.

Slechts indien de SprintPlandeelnemers als gevolg van de onderhavige procedure een schadevergoeding van Aegon ontvangen, dienen zij 20% daarvan af te dragen aan Consumentenclaim. Aan PAL behoeven zij niets af te dragen. Uit het voorgaande volgt dat sprake is van een no cure no pay-afpraak, waarbij Consumentenclaim het procesrisico draagt en - als tegenprestatie - 20% ontvangt van een mogelijk naar aanleiding van de door PAL aanhangig gemaakte procedure te verkrijgen schadevergoeding. Aldus is PAL transparant over de rol van Consumentenclaim. Dat PAL zelf niet de financiële middelen bezit om deze procedure te financieren en evenmin een advocaat in dienst heeft die deze procedure kan voeren, leidt, anders dan Aegon betoogt, niet tot de conclusie dat haar rol illusoir is en dat sprake is van een door PAL en Consumentenclaim opgetuigde constructie om de wet te omzeilen. SprintPlandeelnemers melden zich aan bij PAL, en hoewel de advocaat van PAL betaald wordt door Consumentenclaim, wordt de gehele procedure in overleg en samenwerking met PAL gevoerd, die - zoals hiervoor is vastgesteld - kan worden aangemerkt als een belangenbehartiger die heeft bewezen in staat te zijn haar doelstellingen te realiseren en daadwerkelijk feitelijk betrokken is bij deze procedure. Er is onvoldoende grond om te oordelen dat de betrokkenheid van Consumentenclaim duidt op misbruik van het door het artikel 3:305a BW in het leven geroepen recht, ook al zouden commerciële belangen van Consumentenclaim mede een rol spelen."

- 8.33 Uit deze uitspraak volgt derhalve dat de belangen van de personen ten behoeve van wie (collectief) wordt opgetreden, ook voldoende gewaarborgd zijn, indien de belangenorganisatie volledig wordt gefinancierd door een commerciële organisatie én die organisatie met de individuele deelnemers een *no cure, no pay*-afpraak heeft gemaakt ter hoogte van 20% van het resultaat, omdat het enkel (mede) uit commercieel gewin handelen, (nog) niet meebrengt dat sprake is van "onzuivere" motieven en de belangenorganisatie transparant is over de constructie, terwijl ook niet gezegd kan worden dat sprake is van een constructie om de wet te omzeilen of misbruik van recht.
- 8.34 Naast een collectieve actie op grond van art. 3:305a BW, kan een belangenbehartiger in Nederland ook optreden namens een collectief op grond van een cessie van de onderliggende vorderingen (art. 3:94 BW) of een overeenkomst van lastgeving (art. 7:414 BW) om de aansprakelijkheid (en tevens de schade) te laten vaststellen. Ook in die procedures zullen rechters ingrijpen

indien de belangen van de gedupeerden ten behoeve van wie wordt opgetreden, onvoldoende gewaarborgd zijn, zo volgt uit recente jurisprudentie.⁶⁷ Ook aan deze uitspraken komt daarom voor het onderhavige geval betekenis toe.

- 8.35 In dat kader kan worden gewezen op een recente uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 13 september 2017 over een collectief optreden tegen een luchtvaartkartel. In deze zaak had een stichting op basis van cessie de vorderingen verkregen van een groot aantal gedupeerden.⁶⁸ In het kader van een discussie tussen partijen over het fiduciaverbod (art. 3:84 lid 3 BW), komt ook de vergoeding aan de belangenorganisatie aan bod.⁶⁹

"Equilib ontvangt immers uit hoofde van de gecedeerde vorderingen (indien zij in deze procedures succesvol is) betalingen. Gelet op haar afspraken met de cedenten geeft zij een percentage (minimaal 60% en maximaal 80%) van deze betalingen door aan de cedenten en behoudt zij de rest (als onderdeel van de koopprijs). Deze afspraak maakt de cessies niet strijdig met het fiduciaverbod. Ook de omstandigheid dat de eerste Australische directeur van Equilib, zoals de luchtvaartmaatschappijen hebben aangevoerd, het deel van de opbrengst dat aan Equilib toekomt, een keer 'commission' heeft genoemd, maakt niet dat het dat in juridische zin ook is. (...)

Dat de koopprijs deels afhankelijk is van het resultaat van de onderhavige procedure rechtvaardigt geen ander oordeel. Anders dan de luchtvaartmaatschappijen stellen is van een wanverhouding tussen de waarde van het aandeel van Equilib (minimaal 20% en maximaal 40%) en de door Equilib gestelde waarde van de overgedragen vorderingen geen sprake. De waarde van de vorderingen materialiseert zich immers pas na het voeren van deze procedure, waarvan Equilib de kosten voor haar rekening neemt."

- 8.36 Ook in deze uitspraak wordt de vergoeding aan de belangenorganisatie, die tussen 40% en 20% zal liggen, niet als onredelijk gezien door de Rechtbank Amsterdam. Ook uit deze uitspraken volgt derhalve dat de vergoeding die Deminor in deze zaak (uiteindelijk) zal ontvangen, aanvaardbaar is.

⁶⁷ Rb. Den Haag 13 december 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:14512, r.o. 5.17.

⁶⁸ Rb. Amsterdam 13 september 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:6607.

⁶⁹ Rb. Amsterdam 13 september 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:6607, r.o. 4.24.

C.3. Uitspraken in andere procedures

- 8.37 Ook buiten procedures met een collectief karakter, treft men interessante uitspraken aan over de redelijkheid c.q. aanvaardbaarheid van de vergoeding waarop een vertegenwoordiger van een schadelijgende partij, aanspraak kan maken. Ook deze uitspraken bevestigen dat zulke financiële afspraken, ook met een commercieel karakter, alleszins aanvaardbaar zijn en niet snel tot een ingrijpen van de rechter nopen. Dat is ook logisch, omdat contractsvrijheid in deze markt vooropstaat.
- 8.38 Allereerst kan worden gewezen op een uitspraak van het Hof Amsterdam.⁷⁰ In deze zaak stond een afspraak centraal tussen een schadelijgende partij, die door betalingsproblemen niet (meer) in staat was om de kosten van een procedure en een advocaat te dragen om schade wegens een verkeersongeval te verhalen, en een procesfinancier. De procesfinancier nam op basis van *no cure, no pay* de (verdere) proceskosten voor zijn rekening in ruil voor een resultaatsafhankelijke beloning van 40% (exclusief BTW), waarbij de vordering via cessie werd overgedragen aan de procesfinancier. Vervolgens wordt met de verzekeraar van de schadeveroorzaker een schikking bereikt. Tussen de schadelijgende partij en de procesfinancier ontstaat discussie, waarna de schadelijgende partij in rechte vordert dat de *no cure, no pay*-afspraak onverbindend wordt verklaard, althans dat sprake is van wanprestatie dan wel een onrechtmatige daad. Het Hof wijst de vorderingen af, omdat de afspraak voldoende duidelijk is gecommuniceerd aan de schadelijgende partij en overweegt voorts:⁷¹

"Het hof overweegt allereerst, dat de door de NLS gehanteerde constructie er in de kern op neer komt dat de NLS bereid is tot het financieren van [appellante]'s kosten van rechtsbijstand tegen een vergoeding van 40% (exclusief BTW) van de (netto) uitkering. Deze vergoeding van 40% (plus BTW) is verschuldigd en de verhaalskosten dienen te worden betaald indien en voor zover de procedure tot een positief resultaat leidt. Leidt de procedure niet tot een (nadere) uitkering, dan draagt de NLS de volledige proceskosten (waaronder wordt verstaan kosten in verband met advocaten alsmede van eventuele in te schakelen deskundigen en/of adviseurs) en is [appellante] de NLS of [geïntimeerde sub 2] niets verschuldigd. Voor wat betreft de proceskosten wordt het risico op verlies van de procedure derhalve geheel op

⁷⁰ Hof Amsterdam 13 december 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BU8763.

⁷¹ Hof Amsterdam 13 december 2011, ECLI:NL:GHAMS:2011:BU8763, r.o. 3.4.1-3.4.3 en 3.7.1.

de NLS afgewenteld. Daartoe laat de NLS zich de vordering van [appellante] tot vergoeding van materiële schade aan de NLS cederen en zich een onherroepelijke volmacht verschaffen voor het verhalen van de immateriële schade.

Naar 's hofs oordeel is deze door NLS aangeboden constructie op zichzelf niet in strijd met de openbare orde of de goede zeden. Deze constructie komt weliswaar neer op "no cure no pay", doch dat is een financieringsconstructie die slechts advocaten krachtens hun gedragsregels is verboden, welk verbod verband houdt met de eisen van een goede beroepsuitoefening. De NLS is geen advocaat, zodat deze specifieke eisen aan haar niet kunnen of hoeven worden gesteld. Dat de NLS deze constructie toepast in gevallen van slachtoffers van letselschade maakt het oordeel van het hof niet anders en evenmin, dat de door de NLS gehanteerde financieringsconstructie (zoals [appellante] betoogt en de NLS niet betwist) anders is dan de constructie die andere letselschadebureaus hanteren. Niet gesteld is dat letselschadebureaus in dit verband aan een norm zijn gebonden die thans door de NLS is geschonden.

Ook de hoogte van de vergoeding die de NLS voor zichzelf jegens [appellante] heeft bedongen maakt niet dat de constructie reeds daarom strijdig is met de openbare orde of goede zeden. Hoewel onder omstandigheden denkbaar is dat een excessieve vergoeding daarmee wel in strijd is, heeft [appellante] onvoldoende gesteld ten betoge waarom in het onderhavige geval een grens zou zijn overschreden. Het enkele feit dat, zoals zij gemotiveerd betoogt, vergelijkbare instellingen lagere vergoedingen plegen te vragen (waarbij bovendien de proceskosten onderdeel van de bedongen vergoeding uitmaken) kan die conclusie niet dragen. [Appellante] heeft weliswaar gesteld dat andere bureaus bereid zouden zijn geweest tegen een dergelijke lagere vergoeding haar zaak te financieren, maar die stelling niet onderbouwd. Dit had op haar weg gelegen, nu de NLS (zowel bij monde van [geïntimeerde sub 2] in de onder 2.2.5 geciteerde brief, als in het kader van deze procedure) heeft toegelicht waarom in het specifieke geval van [appellante] een relatief hoge vergoeding is bedongen.

(...) Voorts is het enkele feit dat [appellante] op grond van de overeenkomst uiteindelijk een groot deel van de door Allianz betaalde schadevergoeding

aan NLS moet afstaan, op zichzelf onvoldoende reden voor het oordeel dat de NLS ten tijde van het aangaan van de overeenkomst wist of moest begrijpen dat zij [appellante] van het sluiten van de overeenkomst had moeten weerhouden. Daarbij komt dat bij het aangaan van de overeenkomst niet bekend was of (en zo ja, van welke hoogte) Allianz tot uitkering zou overgaan en wat op dat moment de hoogte van de kosten van de verhaalsacties zouden zijn. Ten tijde van de overeenkomst was nog geen inhoudelijk vonnis gewezen en stond de medische causaliteit en de status van de tot dan toe verkregen deskundigenrapportages nog niet vast. Wel stond vast, dat de NLS het risico van de naar verwachting forse (proces)kosten zou dragen indien Allianz uiteindelijk geen verdere uitkering zou doen dan het reeds betaalde bedrag van € 8.813,84. Onbetwist is voorts, dat nadat jarenlang over de schadevergoeding is doorgeprocedeerd (hetgeen door de overeenkomst met de NLS mogelijk was), Allianz in 2007 uiteindelijk € 750.000,= aan schadevergoeding heeft uitgekeerd. Van een (voorzienbaar) buitenproportioneel nadeel voor [appellante] tegenover een gering risico voor de NLS, zoals [appellante] betoogt, is daarom niet gebleken. Van misbruik van omstandigheden is geen sprake. De grief faalt."

- 8.39 De aansprakelijke partij kan worden veroordeeld om de redelijke kosten ter vaststelling van de aansprakelijkheid en schade (art. 6:96 lid 2 aanhef en sub b BW) te vergoeden aan de schadelijgende partij. Dat geldt ook in het geval van collectieve acties.⁷² De Hoge Raad is al van oudsher van mening dat de kosten die de benadeelde maakt om de aansprakelijkheid en schade te laten vaststellen (naast de proceskostenveroordeling en de buitengerechtelijke kosten), als uitgangspunt voor vergoeding in aanmerking komen, aldus de Hoge Raad:⁷³

"Wie ten gevolge van eens anders onrechtmatige daad schade lijdt, zal bij het vaststellen en begroten daarvan, alsmede bij zijn pogen in der minne vergoeding te krijgen niet zelden behoefte hebben zich, gezien de moeilijke feitelijke en juridische vragen die zich daarbij kunnen voordoen, tot een of meer deskundigen te doen bijstaan, vooral als ook aan de zijde van de aansprakelijke deskundigen optreden. Voor zover de benadeelde in de gegeven omstandigheden redelijk handelde door zich van deskundige bijstand

⁷² Op de voet van art. 3:305a BW en art. 6:96 lid 2 aanhef en sub b BW, zie HR 13 oktober 2006, NJ 2008, 527, m.nt. CC. van Dam, JOR 2006/295, m.nt. D. Busch (Vie d'Or), r.o. 7.2.2. Zie ook Rb. Noord-Nederland 2 september 2015, ECLI:NL:RBNNE:2015:4185, r.o. 4.5.7. Ten aanzien van de WCAM geldt hetzelfde, zoals volgt uit de parlementaire geschiedenis (zie hoofdstuk 8B van deze Akte).

⁷³ HR 3 april 1987, NJ 1988/275 (Drenth), m.nt. C.J.H. Brunner, r.o. 3.2.

te voorzien, behoort de aansprakelijke de daaraan verbonden kosten, voor zover deze redelijk zijn, te dragen, want het is zijn onrechtmatige daad die tot het maken daarvan heeft geleid. Een en ander geldt in beginsel ook voor de kosten van een rechtsgeleerde raadsman."

- 8.40 Dat brengt dus mee dat een belangenorganisatie in beginsel aanspraak kan maken, zoals het Hof reeds heeft vastgesteld, op een redelijke vergoeding voor alle werkzaamheden die zij heeft verricht ten behoeve van de (rechts)personen voor wie zij optreedt. Dat deze 'kosten' ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid niet beperkt zijn tot de daadwerkelijke kosten die gemaakt worden, maar ook een (hogere) resultaatsafhankelijke beloning daaronder valt, werd door de Hoge Raad geoordeeld in de zaak *De Jonge/Scheperziekenhuis*.⁷⁴
- 8.41 In deze zaak sloot een vader van twee jonge kinderen een overeenkomst met een belangenbehartiger (niet zijnde een advocaat) om op basis van *no cure no pay* de geleden schade door het overlijden van zijn echtgenote op een ziekenhuis te verhalen tegen betaling van 15% van het uiteindelijk te verkrijgen bedrag. De schade wordt vervolgens met succes verhaald, waarbij de kosten lager uitvallen; circa 8,8% ten opzichte van het behaalde resultaat.⁷⁵ De belangenbehartiger brengt de hogere resultaatsafhankelijke beloning van 15% in rekening bij de benadeelde.⁷⁶ Het ziekenhuis betaalt enkel de daadwerkelijke kosten.
- 8.42 De benadeelde vordert het verschil tussen de daadwerkelijke kosten van 8,8% en de hogere vergoeding van 15% van het ziekenhuis. In dat kader stelt hij onder meer dat de afspraak in de branche gebruikelijk is, hij financieel niet in staat was een rechtsbijstandverlener in te schakelen op basis van vergoeding van gewerkte uren vermenigvuldigd met een uurtarief, in de afspraak de kans is verdisconteerd dat de belangenbehartiger geen honorarium in rekening kan brengen en dat zowel de kosten als de omvang daarvan in redelijkheid zijn gemaakt, ongeacht de aard en de precieze omvang van de werkzaamheden door zijn belangenbehartiger. De Hoge Raad stelt de benadeelde in het gelijk en overweegt:⁷⁷

"Redelijke kosten ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid en ter verkrijging van voldoening buiten rechte komen op de voet van art. 6:96 lid 2, aanhef en onder b en c, BW als vermogensschade in aanmerking voor

⁷⁴ HR 26 september 2014, NJ 2015/84(*De Jonge/Scheperziekenhuis*), m.nt. S.D. Lindenberg.

⁷⁵ De kosten bedroegen EUR 20.000 ten opzichte van een behaald resultaat van EUR 225.000,=, derhalve 8,8%.

⁷⁶ De vergoeding bedroeg EUR 33.750 ten opzichte van een behaald resultaat van EUR 225.000,=, derhalve 15%.

⁷⁷ HR 26 september 2014, NJ 2015/84(*De Jonge/Scheperziekenhuis*), m.nt. S.D. Lindenberg, r.o. 3.4.1-3.4.2.

vergoeding door de aansprakelijke partij (Parl. Gesch. Boek 6, p. 337), behoudens voor zover de regels betreffende de proceskosten van toepassing zijn (art. 6:96 lid 3 BW). De vergoeding strekt ertoe dat de benadeelde ook op het punt van de gemaakte kosten komt te verkeren in de vermogenspositie waarin hij zonder de aansprakelijkheidscheppende gebeurtenis zou hebben verkeerd.

De tekst en de strekking van art. 6:96 lid 2 BW stellen geen eisen aan de wijze van berekening van de kosten. Uit de parlementaire geschiedenis van die bepaling is niet af te leiden dat is beoogd kosten uit te sluiten van vergoeding op de grond dat zij zijn gemaakt op basis van een overeenkomst als de onderhavige tussen de benadeelde en diens rechtsbijstandverlener. De vraag in hoeverre kosten die de benadeelde aldus heeft gemaakt op de voet van art. 6:96 lid 2 BW voor vergoeding in aanmerking komen, dient aan de hand van de hiervoor in 3.4.1 vermelde maatstaf te worden beantwoord met inachtneming van alle omstandigheden van het geval."

- 8.43 Ook deze uitspraak bevestigt dat het overeenkomen van een vergoeding van 15% die (uiteindelijk) hoger ligt dan de daadwerkelijke kosten van 8,8%, nog niet meebrengt dat die vergoeding onredelijk is. Daarvoor zijn alle omstandigheden van het geval van belang, zoals het verschil in de daadwerkelijke kosten en de vergoeding, de financiële draagkracht van de schadelijgende partij(en) om de procedure te kunnen starten zonder een dergelijke afspraak, of die afspraak in de branche gebruikelijk is en in hoeverre de belangenbehartiger risico's op zich heeft genomen dat de procedure tot geen of slechts een beperkt resultaat (en vergoeding) leidt.
- 8.44 Diezelfde omstandigheden doen zich ook in deze zaak voor: de belangenorganisaties staan partijen bij die zelf niet (financieel) in staat zouden zijn geweest om het bereikte resultaat te behalen, terwijl een dergelijke afspraak in de branche gebruikelijk is en zonder een dergelijke afspraak de belangenorganisaties en hun procesfinanciers niet bereid zouden zijn het aanzienlijke risico dat zij nemen door het voeren van de uitgebreide procedures en de schikkingsonderhandelingen over feitelijke en juridische vragen die ingewikkeld van aard zijn, op zich te nemen.

- 8.45 Daarbij verdient nog opmerking dat een belangrijk verschil tussen deze zaak en het onderhavige geval is, dat Ageas (en de institutionele beleggers) vrijwillig bereid is de vergoeding te betalen, terwijl het ziekenhuis dat niet was, maar daartoe toch werd verplicht (in welk geval men eerder geneigd zal zijn ingrijpen). Bovendien is het verschil in de daadwerkelijke kosten en de vergoeding voor Deminor in deze zaak lager dan in de zaak die aan de Hoge Raad voorlag.
- 8.46 Kortom: uit rechtspraak blijkt dat de financiële afspraken tussen een schadelijdende partij en zijn (belangen)vertegenwoordiger en/of procesfinancier in beginsel beheerst worden door contractsvrijheid en in de regel rechtsgeldig zijn. Zo kunnen resultaatsafhankelijke *no cure, no pay*-afspraken van 40% de toets der kritiek doorstaan. In een procedure kan de aansprakelijke partij gehouden zijn om (een deel van deze) kosten voor zijn rekening te nemen. Die vergoeding kan hoger liggen dan de werkelijke kosten die zijn gemaakt, indien sprake is van een resultaatsafhankelijke beloning die de schadelijdende partij verschuldigd is. Aangenomen moet worden dat in een zaak zoals de onderhavige, waarin Ageas en de institutionele beleggers bereid zijn de kostenvergoeding te dragen, gezien alle omstandigheden van dit geval, dat redelijk is.

D. Literatuur, media en overige ontwikkelingen

- 8.47 Ook in de juridische literatuur is uitgebreid stilgestaan bij de vergoeding die een belangenorganisatie ontvangt voor privaatrechtelijk collectief verhaal op grond van art. 3:305a BW of art. 7:907 e.v. BW. Tillema ziet geen rol voor de rechter weggelegd bij de toetsing van die vergoeding:⁷⁸

"Het doel van deze wetswijziging is het ontmoedigen van organisaties die louter om commerciële motieven een stichting oprichten, maar de verhoogde ontvankelijkheidsgrens houdt bijvoorbeeld niet in dat de rechter nu ook de redelijkheid van een afgesproken beloningspercentage moet toetsen."

- 8.48 Van Boom en Luijten - die een resultaatsafhankelijke beloning noemen van 30-40% - merken op dat de rechter enkel in uitzonderlijke gevallen moet ingrijpen:⁷⁹

⁷⁸ I. Tillema, 'Commerciële motieven in privaatrechtelijke collectieve acties: olie op het vuur van de claimcultuur?', *Ars Aequi* mei 2016, p. 339.

⁷⁹ W.H. van Boom en J.L. Luiten, 'Procesfinanciering door derden', *RMThemis* 2015/5, p. 195.

"Wij menen dat hier voorzichtigheid geboden is. De enkele onevenwichtigheid van de wederzijdse prestaties lijkt ons in een adequaat functionerende markt onvoldoende grond voor nietigheid. Zeker het enkele feit dat het door de procesfinancier bedongen percentage hoog is (bovendien: wat is hoog?) kan niet in de weg staan aan binding aan de gemaakte afspraak. Het lijkt ons niet meer dan logisch dat de financier in geval van succes niet alleen een vergoeding voor gemaakte kosten, maar ook een risicopremie zal willen incasseren. Het staat hem vrij om die beloning te gieten in de vorm van een vooraf vastgesteld resultaatsafhankelijk percentage."

- 8.49 Wat betreft de hoogte van de vergoeding aan belangenorganisaties, merkt Tzankova op dat die in de praktijk (uiteindelijk) tussen de 20% en 40% zal liggen:⁸⁰

"Omdat bij procesfinanciering alleen in geval van succes een terugbetalingsverplichting bestaat en het onzeker is of en wanneer dat gerealiseerd wordt, wordt een hogere risico-opslag overeengekomen dan bij een banklening het geval zou zijn. De risico-opslag in het kader van procesfinanciering kan, mede afhankelijk van procesrisico en schadeomvang, al snel tussen 20 en 40% van de uitkomst van de procedure zijn al dan niet gecombineerd met een multiplier van de investering, in een enkel geval hoger, zelden lager. Alleen terugbetalen van de facilititeit volstaat dus niet. Geen enkele commerciële partij, ook een bank niet, zou met een dergelijke afspraak akkoord gaan, en zelfs het Ontario-fonds, dat een non-profitkarakter heeft, rekent een standaardopslag van 10% van het resultaat, die boven op de 'success fee' komt die aan de advocaat die op 'full contingency fee'-basis optreedt, wordt betaald."

- 8.50 Wat betreft de vergoeding die een procesfinancier in rekening zal brengen, schrijven Sinninghe Damsté en Arons:⁸¹ *"De litigation funder ontvangt als vergoeding over het algemeen rond de 30% van de uiteindelijke opbrengst van een procedure of schikking."* Ook Lemstra noemt die bandbreedte:⁸² *"Het is niet ongebruikelijk dat de procesfinancier een rendement van 30 of 40 procent opstrijkt (van het met de procedure behaalde resultaat)."* Dit wordt ook

⁸⁰ I.N. Tzankova, 'Wetsvoorstel collectieve schadevergoedingsactie: een oplossing voor welk probleem ook alweer?', TvP 2017/4, p. 115.

⁸¹ M.H.C., Sinninghe Damsté en T.M.C. Arons, 'Collectief schadeverhaal bij kartels in de financiële sector; zegen of vloek', OR 2017/84.

⁸² Tijdens zijn voordracht voor de NVvP. Zie het verslag van J.J. Dammingh en L.M. van den Berg, 'Procesfinanciering door derden: een oplossing of een probleem? Verslag van de najaarsvergadering 2016 van de Nederlandse Vereniging voor Procesrecht', TCR 2017/2, p. 81.

bevestigd door Philips van Redbreast (een procesfinancier): *"Het aandeel in de opbrengst dat een procesfinancier in ruil voor de financiering van de procedure bedingt ligt in de regel tussen de 20 en 40%, na aftrek van de kosten, maar het percentage kan hoger of lager liggen afhankelijk van de omvang, de risico's en de geschatte kosten van inning van de vordering."*⁸³ Zie ook Luiten in dezelfde zin.⁸⁴

- 8.51 Ook in de media wordt stilgestaan bij de vergoedingen die belangenbehartigers en/of procesfinanciers ontvangen voor het opstarten, begeleiden en financieren van collectieve procedures en schikkingen. Zo wordt in juridisch tijdschrift *TerZake*, uitgegeven door Elsevier, een vergelijkbare bandbreedte genoemd:⁸⁵ *"Per investering gaan we uit van 30 procent van de opbrengst"*. En ook in het ondernemerstijdschrift *BV Rendement*, gaat men uit van vergelijkbare percentages:⁸⁶ *"De meeste procesfinanciers (in binnen- en buitenland) vragen in ruil voor financiering en hun diensten 30% tot 40% van de opbrengst."*
- 8.52 Tot slot kan buiten de hiervoor aangehaalde wetsgeschiedenis, rechtspraak en literatuur over de WCAM en (collectieve) procedures, nog een interessante ontwikkeling worden gesignaleerd op nationaal niveau. Zo is het sinds 1 januari 2014 bij wijze van experiment mogelijk voor advocaten om op basis van *no cure, no pay* werkzaamheden te verrichten in bepaalde letsel- en overlijdensschadezaken. Ook hier wordt een resultaatsafhankelijke beloning van maximaal 25 of 35% van het resultaat toegestaan (afhankelijk van of de advocaat ook de kosten van derden en de procedure voorschiet), op grond van art. 3 lid 3 en 4 van de betreffende Verordening.⁸⁷

E. Procesfinanciering in het buitenland

- 8.53 Procesfinanciering bij massaschadezaken, zogeheten *'Third Party Litigation'*, is uit het buitenland overgewaaid naar Nederland. Om te bepalen wat gangbare, marktconforme en redelijke percentages zijn die door belangenbehartigers en hun procesfinanciers in rekening worden gebracht, richten wij ons daarom niet enkel op Nederland en België, maar ook op het buitenland.

⁸³ R. Philips, *Litigation funding in faillissement*, *Tvl* 2016/11, p. 75. Zie ook de website van Redbreast: <https://redbreast.com/publicaties/?lang=nl>

⁸⁴ J.L. Luiten, *Third Party Litigation Funding, een korte introductie*, *Boom Juridisch*, 2017, p. 44.

⁸⁵ *TerZake legal* (uitgave van Elsevier), *Procesfinanciering in opmars*, 22 oktober 2016, p. 115.

⁸⁶ S. Liesker, *De mogelijkheden van procesfinanciering - U hoort nog van mijn advocaat!*, *BV Rendement*, December 2016, p. 10.

⁸⁷ Verordening tot wijziging van de Verordening op de praktijkuitoefening, *Stcrt.* 2013, nr. 20779, 25 juli 2013.

8.54 Uit internationaal onderzoek van Hodges, Peysner en Nurse uit 2012 volgt dat de volgende percentages van de opbrengst⁸⁸ (gemiddeld) worden afgedragen in de internationale praktijk van massaschadezaken (*class actions*):⁸⁹

- Australië: 20-40%;
- Verenigde Staten: 33%;
- Oostenrijk, Duitsland, Ierland en Nederland: 25-40%;
- Polen: 20%;
- Engeland: 20-40%.⁹⁰

8.55 Van Boom zet in de onder zijn redactie in 2017 uitgegeven bundel *Litigation, Costs, Funding and Behaviour* in algemene zin uiteen dat bij Third Party Funding "Succes fees are said to vary between 20 and 50 per cent."⁹¹ In dezelfde bundel bevestigen Waye en Morabito dit voor de bakermat van de procesfinanciering, Australië:

*"The market is therefore the ultimate determinant of funding commissions, which in Australian class actions tend to range from 20 to 50 per cent of class members' compensation."*⁹²

8.56 Khouri, Hurford en Bowman komen voor Australië betreft tot een iets ruimere bandbreedte van het percentage van de opbrengst dat wordt afgedragen aan de procesfinancier:

*"Typically, third party funders seek a share of the recovery in the range of 15% to 50% (the median figure is around a third), depending on the costs and risks involved in funding the dispute."*⁹³

8.57 Hodges, Peysner en Nurse verwijzen in hun eerder gememoreerde onderzoek naar de uitspraak van de Full Federal Court of Australië, waarin de overeenkomst

⁸⁸ De bron is niet geheel eenduidig of dit per cliënt of over de totale opbrengst van een massaschadezaak is.

⁸⁹ C. Hodges, J. Peysner and A. Nurse, *Litigation Funding: status and issues*, Research Report, January 2012, p. 121.

⁹⁰ C. Hodges, J. Peysner and A. Nurse, *Litigation Funding: status and issues*, Research Report, January 2012, p. 121.

⁹¹ W.H. van Boom, *Litigation costs and third-party funding*, in *Litigation, Costs, Funding and Behaviour*, Routledge, 2017, p. 10.

⁹² V. Waye and V. Morabito, *Litigation, Costs, Funding and Behaviour, Implications for the law*, Edited by Willem H. van Boom, 2017, Routledge, p. 182.

⁹³ S. Khouri, K. Hurford and C. Bowman, *IMF (Australia) Ltd, Third party funding in international commercial and treaty arbitration - a panacea or a plague? A discussion of the risks and benefits of third party funding*, 2011.

tussen International Funding Partners, Inc. (ILF) en een groep van eisers centraal staat, op basis waarvan ILF in geval van succes recht heeft op vergoeding van de gemaakte kosten en verschotten én 30-40% van de opbrengst. Deze overeenkomst blijft in stand.

- 8.58 Voor wat betreft Engeland merken Hodges, Peysner en Nurse op:⁹⁴

*"The share of the proceeds is agreed with the litigants, and is typically between one third and two thirds of the proceeds (usually after reimbursements of costs)."*⁹⁵

- 8.59 Ook uit de Belgische literatuur blijkt dat het gebruikelijk dat een procesfinancier 10% tot 40% van de opbrengst ontvangt ingeval van succes, zo bevestigen Danis, Falla en Lefevre:

"En contrepartie, elles [les financeurs] obtiennent un pourcentage de l'indemnisation accordée, qui peut correspondre à un montant égal à deux à quatre fois le montant de leur investissement ou à 10 à 40% de l'indemnisation. Si la partie qu'elles ont financée perd le litige, elles ne disposent d'aucun recours et c'est pour ce risque qu'elles obtiennent la rémunération décrite ci-dessus."

De onofficiële vertaling hiervan luidt:

In ruil hiervoor, krijgen ze [de financiers] een percentage van de toegekende compensatie, wat overeenkomt met een bedrag dat gelijk is aan twee tot vier keer het bedrag van hun investering of aan 10 tot 40% van de compensatie. Als de partij die zij hebben gefinancierd het proces verliest, hebben zij geen verhaal en voor dit risico ontvangen zij de hierboven beschreven vergoeding.

- 8.60 De Belgische auteur Voet⁹⁶ vat de afspraken die *litigation funders* veelal maken, onder verwijzing naar een artikel van Kalajdzic a.o.⁹⁷, als volgt samen:

⁹⁴ C. Hodges, J. Peysner and A. Nurse, *Litigation Funding: status and issues*, Research Report, January 2012, p. 53, onder verwijzing naar andere literatuur in voetnoot 201.

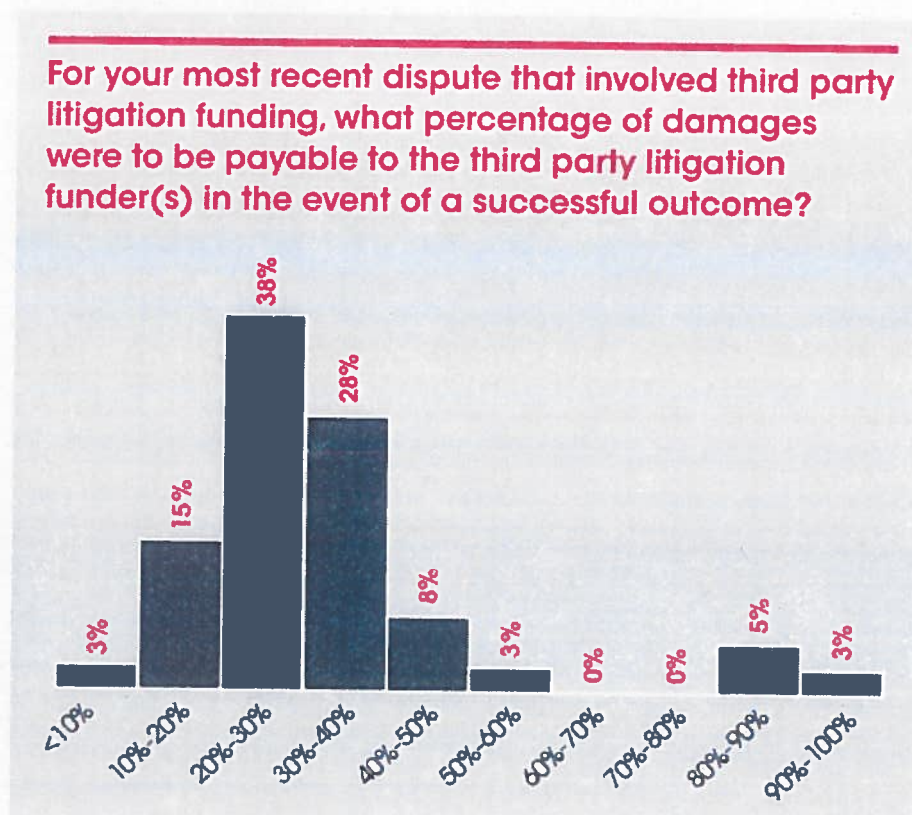
⁹⁵ C. Hodges, J. Peysner and A. Nurse, *Litigation Funding: status and issues*, Research Report, January 2012, p. 53, onder verwijzing naar andere literatuur in voetnoot 201.

⁹⁶ S. Voet, *The Crux of the Matter: Funding and Financing Collective Redress Mechanisms*, p. 15.

⁹⁷ Kalajdzic, Jasminka and Cashman, Peter Kenneth and Longmoore, Alana, *Justice for Profit: A Comparative Analysis of Australian, Canadian and U.S. Third Party Litigation Funding*, 2013, p. 100.

"In return the funder will receive a percentage of the amount recovered by the persons or entities who have entered into a funding agreement in the event that they are successful in the litigation either by way of settlement or judgment. The percentage is usually in the range of 25-40 per cent depending on the time taken and/or whether the case is appealed."

- 8.61 Burford, een beursgenoteerde procesfinancier, heeft in 2014 een onderzoek uitgevoerd bij 250 advocaten en *in house lawyers*. Uit dat onderzoek komen de volgende resultaten naar voren het volgende:⁹⁸

"Two thirds of surveyed private practice law firms stated that between 20% and 40% of damages (in addition to the return of the funder's investment) were payable to the funder in the event of a successful outcome in their most recent dispute that involved third-party financing (structures not based on a share of the damages also exist)."

⁹⁸ Zie http://www.burfordcapital.com/wp-content/uploads/2015/03/Litigation_Funding_Report-1.pdf, p. 7.

- 8.62 Uit de hierboven aangehaalde (veelal) internationale literatuur blijkt derhalve dat een gangbaar, marktconform en redelijke percentage voor een investeerder om in rekening te brengen tussen de 20% en 40% ligt.

9 CONCLUSIE

- 9.1 Deminor heeft zoveel mogelijk in deze Akte na Tussenbeschikking, zoals door het Hof verzocht, inzage gegeven in en verantwoording afgelegd over de kosten die zij heeft gemaakt en nog zal maken voor het voeren van de collectieve actie (inclusief de verschillende procedures en schikkingsonderhandelingen) tegen Ageas. Dat zijn redelijke kosten die noodzakelijk waren om 'het recht' voor de gedupeerden, de Eligible Shareholders, te behalen. Deze kosten worden deels door Ageas vergoed, namelijk tot het bedrag van EUR 10,5 mln.
- 9.2 Deminor heeft ook inzichtelijk gemaakt wat naar verwachting de vergoeding zal zijn die zij (enkel) van de institutionele beleggers zal ontvangen, ter dekking van het restant aan kosten. Deze institutionele beleggers betalen een *succes fee* van gemiddeld 21% indien zij - en daarin zijn zij volledig vrij - de schikking accepteren. Na aftrek van de interne en externe kosten die Deminor heeft moeten maken, houdt zij een redelijke en aanvaardbare vergoeding over voor het 13 jaar lang behartigen van de belangen van de gedupeerden en het in stand kunnen houden van haar organisatie. De omvang van deze vergoeding staat in verhouding tot het zeer grote risico dat Deminor sinds de aanvang van deze collectieve actie in 2008 doorlopend heeft genomen. Bovendien ligt deze vergoeding onderaan de bandbreedte van de afdrachtspercentages die in de (internationale) markt als gangbaar en marktconform worden beschouwd.
- 9.3 Kortom: de belangen van zowel de achterban van Deminor als de Eligible Shareholders zijn voldoende gewaarborgd in het kader van de schikking die thans voorligt en de (kosten)vergoeding die Deminor ontvangt is redelijk.

Waarvan akte!

Advocaat

Deze zaak wordt behandeld door mr. K. Rutten en mr. J.R. Hurenkamp van Wijn & Stael Advocaten N.V., Postbus 354, 3500 AJ Utrecht, tel. +31 30 232 08 93, e-mail rutten@wijnstael.nl

PRODUCTIEOVERZICHT

Productie 1	Afschrift website Deminor d.d. 5 maart 2018 (https://drs.deminor.com/nl/over-deminor/remuneration-model/)
Productie 2	Voorbeeldovereenkomst Deminor met retail belegger
Productie 3	Voorbeeldovereenkomst Deminor met institutionele belegger
Productie 4	Afschrift website Deminor d.d. 5 maart 2018 (https://drs.deminor.com/nl/diensten/recovery-activities/)
Productie 5	CV's Deminor van E. Bomans, C. Demoulin, E. Fremault en J. Klein
Productie 6	Overzicht werkzaamheden Deminor over periode 2008 t/m 2017
Productie 7	Overzicht gewisselde processtukken in procedures België en omvang
Productie 8	Verklaring accountant D. Petit van CDC Petit & Co sprl d.d. 5 maart 2018